Štev. 3. V Ljubljani, v torek, dne 5. januarja 1909. Leto XXXVII.

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26·—
za pol leta „ „ 13·—
za četrt leta „ „ 6·50
za en mesec „ „ 2·20

V upravništvu:
za celo leto naprej K 22·40
za pol leta „ „ 11·20
za četrt leta „ „ 5·60
za en mesec „ „ 1·90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

SLOVENEC

Inserati:
Enostop. petitvrsta (72 mm):
za enkrat . . . . 13 h
za dvakrat . . . . 11 „
za trikrat . . . . 9 „
za več ko trikrat . . 8 „
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona štev. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravništvo je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Upravniškega telefona štev. 188.

Današnja številka obsega 8 strani.

Zasedanje vodstva S. L. S.

4. januarja 1909.

Na popoldanskem zborovanju vodstva S. L. S. je finančni odsek (tajnik dr. Rožič) poročal o finančnem stanju stranke. Glede na financiranje stranke se je razvila obširna debata, katere so se udeležili gg. Oblak, Stanonik, Demšar, Gostinčar, Ažman, dr. Rožič, Podlesnik, Pogačnik, dr., Krek, dr. Šusteršič, dr. Lampe, Moškerc. Sprejeli so se predlogi referentovi (tajništva). Za stalnega referenta za finančne stvari stranke se izvoli gosp. Podlesnik.

O kmečkem stanovskem shodu poroča dr. Krek. Namen temu shodu je vzajemno delovanje in stanovski stik vseh »Kmečkih Zvez«. Predlaga, da bodi shod 31. januarja. K temu kmečkemu shodu naj se glede na točko socialnega zavarovanja povabijo tudi obrtniki. Za delavstvo naj se vrši poseben shod.

Na kmečkem stanovskem shodu bodi 1. točka: Zavarovanje. 2. točka: Vzajemno delovanje »Kmečkih zvez«. Treba bo obravnavati posebno tudi poselsko vprašanje. K shodu pa naj se povabijo tudi zastopniki koroških, tržaških, štajerskih in goriških kmečkih organizacij. Tajništvo poskrbi vse potrebno. 2. svečana se naj shod za delavstvo priredi, h kateremu se naj povabi tudi izvenkranjsko slovensko delavstvo. Dnevni red analogen kmečkemu: 1. Zavarovanje, 2. Vzajemno delovanje delavskih organizacij. Določijo se naj tudi takoj referentje.

Vname se interesantna debata, ki zlasti glede na socialno zavarovavno predlogo, kar se tiče kmečkega stanu, pojasni marsiktero dvomno vprašanje. Debate se udeleže gg. Oblak, Koblar, dr. Krek, Povše, dr. Šusteršič, ki predlaga, da se dr. Kreku za referat o zavarovanju pridenejo koreferentje; Jarc, ki predlaga, da se naroča poslancem, da o zavarovanju priredijo kolikormogoče shodov.

Vodstvo sprejme referentove predloge.

Za 1. referat na kmečkem shodu se določi dr. Krek (Socialno zavarovanje). Za 1. referat delavskega shoda istotako dr. Krek, eventualno poslanec Gostinčar. Za 2. referat Miha Moškerc. Koreferentje za kmečki in obrtni shod se določijo Mandelj, Benkovič, načelnik kamniške K. Z., Povše, Kregar.

Prelat Kalan stavi predloge glede na strankino časopisje, ki so se sestavili v posebič v to izvoljenem tiskovnem odseku, glede na katerega predlaga referent, da ostani v permanenci. Vodstvo sklene, da se glede na to zadevo prepusti definitivno sklepanje in posvetovanje tozadevnim merodajnim faktorjem.

O delovanju stranke v deželnem zboru poroča dr. Šusteršič.

Delo za slovensko ljudstvo v deželnem zboru.

Nato se predlaga sledeča resolucija:

Stranka odločno pričakuje, da se bo deželni zbor posvetil brez odloga pozitivnemu delu v korist ljudstva.

Poslanci S. L. S. se pozivljejo, da, izogibajoč se neplodnih debat z vso odločnostjo nastopijo za plodonosno delovanje deželnega zbora in varujejo na vse strani dostojanstvo in ugled tega edinega po večini slovensko-narodnega parlamentarnega zbora in avtonomne pravice dežele.

Resolucija se soglasno sprejme.

Vseučiliško vprašanje.

Deželni poslanec E. Jarc je stavil naslednjo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

1. Vodstvo S. L. S. odobrava popolnoma stališče, ki ga je zavzela »Narodna zveza« glede vseučiliškega vprašanja v državnem zboru. V soglasju z državnimi poslanci S. L. S. odklanja brezpogojno, da bi se ustanovilo v Trstu italijansko vseučilišče.

2. Vodstvo S. L. S. zahteva, da se naj čim preje ustanovi slovensko vseučilišče v Ljubljani in otvori najprej bogoslovna in pravna fakulteta.

3. Poslanci S. L. S. se pozivljajo, da naj nasprotujejo z vso odločnostjo realiziranju vseučiliških zahtev drugih narodnosti, ako se v tem oziru obenem ne ugodi opravičenim zahtevam in kulturnim potrebam slovenskega naroda.

Pri slučajnostih se pojasni mnogo za deželo in stranko aktualnih vprašanj, se stavljajo predlogi in načrti. Nato zaključi dr. Šusteršič zborovanje. Zahvaljuje se udeležencem, ki so v tako obilnem številu prišli k zasedanju vodstva, ki je v tej obliki, v kateri obstaja danes, pravi ljudski parlament. Opozarja na veliko delo in obširni dnevni red, ki ga je rešilo vodstvo, izraža svoje priznanje in veselje, da kažejo strankini možje toliko zmisla za dobrobit ljudstva in stranke, želi vedno večjih vspehov in zaključi sejo.

Ljubljanska realka — zibelj pedagoških veleumov.

Belarjevo zadevo so naši listi pozdravili s tistim ogorčenjem, ki jo zasluži imenovanje nesposobneža za najvišjega šolnika v slovenski deželi in za zavode, na katerih poučujejo tudi slovenski šolniki in se uče slovenski dijaki. Oglejmo si pa to klavrno stvar še z druge strani, da nam bo jasna postala nesrečna vloga, ki jo igra ljubljanska realka v slovenskem šolstvu. Spominjati se moramo tu treh mož, ki so bili učitelji te realke in so splezali z nje na važna mesta: Pirker, Knapitsch, Belar! Lepa trojica, kaj ne? Sami duševni velikani: Pirker, ki je postal kranjski deželni šolski nadzornik na podlagi svoje usposobljenosti za nižje realke — Knapitsch, ki je veljal na Kranjskem za prvega pedagoga, dokler ni drugod dokazal svojo nezmožnost; in Belar, ki je postal profesor realke »mit Nachsicht des Wissens« in ki je o njem, svojem suplentu, trdil sam nemškutarski mu prijatelj Knapitsch, da je nesposoben za njegovega naslednika. Lepa trojica tudi po svojih črnih renegatskih dušah, kajti vsi so imeli slovenske roditelje, tudi tisti Boltežar Knapitsch, čegar oče in mati sta tako lepo med sabo kramljala slovenski, ko sta kuhala in prodajala »klocne« blizu Jezernika v Celovcu. Vsi trije so vzori šolnika: Pirker, ki se, nadzorujoč kočevske šole, ni dosti menil za učitelja, nego razmišljal o drugem prevažnem problemu: kako bi se dala zboljšati kočevskega pasma, Knapitsch, ki je poučujoč kemijo, potratil strašno veliko krede ter pustil aparate in eksperimente na stran, ker ni vedel z njimi nič početi, ali pa so mu jih potolkli njegova deca; in zdaj Belar, o čegar »zmožnostih« smo zadnje dni precej čuli.

Vsi ti možje so bili škodljivci slovenskega šolstva: Pirker je zaradi svoje nadutosti, s katero je hotel zakrivati svojo nezmožnost, še danes v »dobrem« spominu pri starejšem učiteljskem rodu na Kranjskem. Knapitsch je hotel na Koroškem vse prekucniti, demoralizirati slovenske dijake na učiteljišču, uničiti z denuncijacijami in po časnikih slovenskega profesorja, dokler si ni sam izkopal groba kot žrtev svoje in ženine nepoštenosti, zavidnosti in lažnjivosti.

Žal, da ni občina ljubljanska pred leti ustanovila mestne realke s slovenskim učnim jezikom. Ako bi se bilo manj potrosilo za razkošno reprezentanco, bi se bila ustanovila mestna realka, ki bi bila danes že gotovo podržavljena in na tej realki bi bili slovenski dijaki varni ponemčurjenja. To pa je baš najhujši greh sedanje realke, punčice v očesu kazinotstva, da je podobna zmaju, ki žre slovenske dijake. Belar je tipus tega sistema. Nikdo ne brani tega početja Binderju in tovarišem, saj jih vlada še ščiti in smatra njih početje zaslužnim. In uspeh je ta, da nemški učni jezik ljubljanske realke ovira premnogo slovenskih sinov, da se ne morejo posvetiti tehničnim strokam, mnogo pa se jih odtuji svojemu narodu. Zakaj ne posnemamo Čehov, ki so že zdavnaj uvideli, kako nujno je izobraženje čeških mladeničev za tehniko, ki vlada dandanes bolj svet nego znanstveni poklici?

Za kranjsko šolstvo je vpliv ljubljanske realke tudi zato poguben, ker se iz tega gnezda nemčurstva imenujejo tudi člani dež. šolskega sveta. Dolgo let je sedel v tej korporaciji češki renegat Mrhal, za njim je prišel rusinski renegat Junowicz — oba sirote na duhu, oba vsled svoje nezmožnosti slepo orodje na realki kakor v dež. šolskem svetu kazine in svojih zagrizenih profesorjev — saj je to razmerje že davno znano; ti ravnatelji so pravzaprav pedagoški »simandli«.

Končno pa konštatujemo še eno jasno dejstvo: Kdo se najrajše ponemčuri? Glejte, Belar je tipičen vzgled za to:

Kdor je duševno revše v šoli kot dijak, se skuša prikupiti svojim nemškim in nemškutarskim gospodom profesorjem, se slini okrog njih in se jim prilizuje, jim toži slovenske sošolce in prinaša vse mogoče »pošte« — in si prisluži boljše rede

LISTEK.

Na mestih strašnega potresa.

(Potopisna črtica. Spisal Juri Trunk.)

Messina.

V zadnjih dneh so obrnjene oči vsega olikanega sveta na mesto Messino, na Sicilijo in Južno Italijo. Potres, kakoršnih pozna zgodovina le malo, je opustošil zgodovinsko znamenite kraje, porušil cvetoča mesta, ugonobil tisoče ljudi. Prizadeti kraji se prištevajo najlepšim na svetu. Kdor se je le enkrat vozil skozi morsko ožino, temu bo pogled na mesta, razvaline, nasade in gorovje ostal gotovo kot eden izmed najlepših spominov v življenju. Tudi jaz sem bival meseca vinotoka p. l. nekaj časa na kraju strašnih zadnjih dogodkov.

Dné 19. vinotoka na večer sem se vkrcal v Napolju na parnik Marco Polo. Drugega jutra sem bil že rano na krovu. Na levi se je videlo obrežje Kalabrije, na desni le črna pika, vrh ognjenika Stromboli na Liparskih otokih. Ravno ko je solnce izšlo izza gor, se je jelo vzdigovati iz blestečega se valovja obrežje Sicilije. Solnčni žarki so bujno obsevali prijazne griče, ob katerih so se lesketala zidovja naselbin. Z nami sta se še dva druga parobroda bližala eni točki — messinski ožini. Stari pesniki pripovedujejo, da ste v tej ožini nevarni mesti, Scila in Karibdis. Homer omenja v Odiseji prvo in jo opisuje kot požrešno morsko pošast, katere život je zgoraj devica, spodaj volčje telo z delfinovim repom. Znano je, da so to le tolmuni, ki nastanejo ob gotovih urah radi močnega morskega toka. Scila se javi pri sedanjem tudi tako imenovanem mestecu na obrežju Kalabrije. Iz morja se dviga visoka skala z gradom, ob kateri sloni sredi kostanjev in oljk lično mestece. Drugi tolmun, Karibdis, se opazuje prav tik mesta Messina ob poluotoku, ki tvori pristanišče.

Dospemo v ožino, ki meri na najožjem kraju le 3285 m. Severno-vzhodni breg Sicilije, nekdanji rt promontorium Pelorum, nosi svetilnik, — blizu je vas Faro. Kraj ima majhno trdnjavico, katero so napravili Angleži proti Francozom okoli l. 1800. Prijazno gorovje postaja vedno višje; ni tako suho in prazno, kakor v Kalabriji, zeleno grmičje in majhni gozdiči segajo do vrha. Vidi se gora Circi, ki ima kakih 600 m in bolj v ozadju gora Antenamare do 1000 m visoka. Ob lepem vremenu se vidi tudi nevarni velikan Etna, tokrat je njegova siva glava zavita v gosto meglo. Sledi nekaj prijaznih vasic, ki so sedaj menda vse izginile, potem se prikažejo sredi bujnih nasadov krasne vile in dolga vrsta bliščečih se palač mesta Messine. Hiše stoje tik morja, le ozek prostor jim je odmerjen, posamezne so tudi na pobočju prijaznega gorovja — takih mest je res malo na svetu. Saj zatrjujejo nekateri, da je Messina lepša od Palerma, čemur bi pa jaz ne pritrdil. To krasno mesto je uničil potres, so večinoma požrli morski valovi! Srce se mi krči pri tem spominu.

Dospemo v pristan. Nebroj barčic prihiti od brega in obda našega velikana. Prav nič se mi ne mudi; sedem na krov in čakam, kedaj pride vrsta name. Opazujem živahno vrvenje, pristan in mesto.

Pristanišče je izmed najboljših na svetu. Srpu podoben poluotok nudi zavetje ladijam ob razburkanem valovju. Poleg temnih vojnih ladij je v pristanu cela vrsta parobrodov iz vseh krajev sveta; saj dospe sem na leto do 4000 ladij. Kupčija in trgovina ste jako živahni.

Oči zrejo mesto in naravno krasoto pokrajine, duh pa tone v preteklost.

Od nekdaj je bila ta morska ožina vez skoraj treh svetov. Že stari Sikulci, prvotni prebivalci tega otoka, so sezidali tukaj večje mesto. Kakor povsod, so Grki takoj spoznali ugodno lego in se polastili kraja. Kalkidičanom se je pridružilo nekaj kumejskih morskih roparjev. Imenovali so mesto Zankle, t. j. srp po poluotoku, ki oklepa pristan. Leta 493. so se mesta polastili begunci iz Mileta in otoka Samos ter tu naselili ljudi iz raznih krajev, večinoma Mesence in Peloponeza; po teh so imenovali naselbino Mesana. V poznejših vojskah med Grčijo in njenimi naselbinami, med Afrikanci in Rimljani je mesto igralo važno vlogo, tako tudi ko so prišli Saraceni in za njimi Normanci. Leta 1571. je prišel sem zmagovalec Turkov pri Lepanti, don Juan d'Avstria, in postavili so mu za spomin soho, ki še stoji. Najbolj je mesto trpelo v vojski med Francozi in Španci. Število prebivalcev je padlo od 120.000 na 12.000! Le počasno se je zopet dvignilo do sedanje velikosti. Poleg vojsk je mesto tudi drugače mnogo trpelo. Leta 1740. je kuga vzela 40 tisoč ljudi, potres leta 1783. je porušil skoraj celo mesto, kolera leta 1854. je pomorila 16 tisoč prebivalcev. Dvignila se je Mesina sosebno v novejši dobi. Ker je bilo mesto tolikokrat hudo prizadeto po vojskah in naravnih silah, nima skoraj nič starin.

Z zadnjimi popotniki grem tudi jaz na suho. Nad dve uri imam še časa, torej hajdi po mestu.

Prebivalci imajo, kakor večina Sicilijanov, grško-saracenski značaj. Sosebno so ženske prave Arabkinje, vitke, črnih las, žametnih oči. Moški so zagoreli, mačjih oči, pravi grški tip; med mornarji je mnogo tujcev iz vseh krajev sveta.

na stroške poštenih slovenskih dijakov in kljub lastni nevednosti. Belar je pa tudi glede delovanja v šoli tipus takega nemčurja, ki hoče z nemškutarjenjem, z dopisovanjem v nemške liste, kot iskren član kazine svetiti na zgoraj, v pisarno Heinovo in Schwarzovo. da doseže danes ali jutri mesto, na katerem pa kmalu blamira sebe in svoje pokrovitelje, kakor so to storili naši junaki, o katerih tu govorimo — in pa tisti cesarski svetnik Prescheren na Koroškem, ki ni znal niti porabne knjižice za ljudske šole zverižiti!

Take može je imel pred očmi dvorni svetnik Palla — poljski renegat — ko je izustil lapidarno krilato besedo: »Diese deutschgewordenen Windischen sind alle miteinander nichts wert!« — Sad spoznanja petintridesetletnega opazovanja!

Naj bodi Belarjevo imenovanje, ki je škandal prve vrste, našim narodnim voditeljem orožje, s katerim ubijejo hydro kranjskega šolskega nemčurstva in ustvarijo zdrave odnošaje na tem polju šolske stroke.

Še eno: Ali ni mogoče izvedeti, kako je baron Schwarz utemeljeval svojo zahtevo, da se imenuj tretji deželni šolski nadzornik? Tako poročilo in poročilo Marchetovo, to mora biti naravnost klasičen vzgled tiste neresnične in perfidne vrste vladujočega nemškega uradništva, ki dosega svoje nam pogubonosne uspehe na najvišjih mestih.

V Kalteneggerjevi dobi.

+ **Nepričakovan najnovejši odlok c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko — silovit udarec za uboge stariše!** Vsem zveni še po ušesih klofuta, ki jo je dal bivši naučni minister Marchet Slovencem na Kranjskem z imenovanjem prof. Belarja za deželnega šolskega nadzornika; upamo, da sokrivci ne odidejo zasluženi kazni. A danes moramo, žal, signalizirati nov bridek udarec, ki strahovito zadeva uboge stariše in bo — če se ne zavrne — morda za zmiraj onemogočil študiranje premnogim marljivim prvošolcem. Tudi ta udarec je izšel posredno iz pisarne bivšega ministra Marcheta, neposredno pa ga je izvršil c. kr. dež. šolski svet za Kranjsko, oziroma vladni poročevalec za šolske zadeve, vitez Kaltenegger. Kaj se je zgodilo? Navadno se vliva novo vino v nove mehove, ne pa v stare in luknjičaste. Bivši minister Marchet je pa vlil novo vino v zastarele mehove, t. j. nove odredbe je dal, starih pa ni razveljavil, oziroma popravil ali prenaredil. (Sicer pa bo v kratkem tudi slovenska javnost izvedela, s kakim homerskim krohotom so v bratskem mu rajhu odlični šolski krogi vzprejeli njegovo srednješolsko enketo; treba brati le, kaj piše F. Aly v Neue Jahrbücher, decembrova številka l. 1908!) Kakor znano že nekaj let sèm marljivim učencem prvega razreda gimnazija ali realke ni bilo treba plačati šolnine niti za prvo poluletje, če je učiteljski zbor predlagal odložitev (Stundung) in jo je c. kr. dež. šolski svet potrdil in če je dotičnik poluletje res s povoljnim uspehom dovršil. Odložilo pa se je vsled ministr. odloka z dne 6. maja l. 1890. plačilo šolnine vsakemu ubožnemu dijaku, ako je imel po preteku prvih dveh mesecev učenja iz nravnosti in pridnosti red »lobenswert« ali pa »befriedigend«, iz obligatnih predmetov pa najmanj »befriedigend«. Minister Marchet pa je rede: vorzüglich, lobenswert, befriedigend in ganz ungenügend odpravil ter mesto prejšnjih 6 redov uvedel le 4, namreč: sehr gut, gut, genügend, nicht genügend. Reda befriedigend ni več; kateri red mora torej učenec sedaj najmanj imeti, da se mu odloži plačilo šolnine, »gut« ali »genügend«? Učiteljski zbori so zastonj pričakovali mesto zgoraj omenjene zastarele naredbe iz l. 1890. novo, primerno. Ni je bilo! Zatorej so si pomagali po svoji človeški pameti tako, da so sklepali: ker imamo mesto prejšnjih štirih dobrih redov sedaj le 3, stoji vsak izmed teh nekako v sredi med dvema prejšnjima, torej »prav dobro« med »odličnim» in »hvalnim«, »dobro« med »hvalnim« in »povoljnim«, »zadostno« pa med »povoljnim« in (prejšnjim) »zadostnim«. Sedaj je bilo le vprašanje, kako bo naš c. kr. deželni šolski svet to reč razlagal? Morda poreče: samo »gut« odgovarja prejšnjemu »befriedigend«-u? ali pa se bo nagnil na milejšo stran ter poreče (po znanem aksiomu starih juristov: in dubio favores ampliandi, odia sunt restringenda): sedanji »genügend« je več ko prejšnji in zadostuje v svrho odložitve? Da bi hodili varno pot, so ravnateljstva vprašala v Ljubljani zastopnika c. kr. dež. šolskega sveta. In ta? Držal se je kakor tista starogrška sfinga, ki je sedeč na pečini dajala mimoidočim uganko, — gorjé mu, kdor je ni ugenil! Tako se je držala ta kranjska sfinga: »Ugibajte!« Vendar pa je pristavila s svojo viteško besedo: »Upam, da bomo razlagali na milejšo stran!« Po tej izjavi so profesorji označili pri mnogih dijakih napredek z redom »zadostno«, ki bi ga bili v prejšnjih razmerah z redom »befriedigend«. Bili so mnenja, da dobé vsi taki učenci odložitev. A kruto so se varali! Sfinga je pokazala svoje krvave kremplje; upropastila je silno veliko število marljivih, a nekoliko slabejše nadarjenih učencev. Danes je prišel odlok c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 28. dec. l. l.: učenci, ki imajo kako »zadostno«, morajo takoj plačati šolnino! Kako so bili preplašeni ubogi učenci, ko so dobili v roke ta drakonski odlok! Solze so se mnogim vlile po licih! Nesrečneži bodo morali zapustiti šolo, kjer bi si z marljivostjo gotovo v kratkem pomagali! Ubogi stariši, ki so za trdno upali, da bodo sinovi oproščeni! Kje naj vzamejo denar? Na stotine kron pojde po nepotrebnem vsled zanikrnosti vlade v državno blagajno, ki ne bo imela nič od teh s krvavimi žulji prisluženih kron! Vprašamo: kako se je mogel skovati ta sklep dež. šolskega sveta? O tem niso ničesa vedeli zastopniki slovenskega ljudstva in cerkve v deželnem šolskem svetu, sicer bi bili gotovo povzdignili svoj glas. To je moral ukreniti vladni referent na svojo lastno pest in odgovornost. Seveda bo moral nositi tudi posledice. Osramočeni so slovenski profesorji, ki se zdé sedaj kot sovražniki ukaželjne uboge mladine; obupana je mladež, ki se ne vé kam obrniti; srce krvavi ubogim starišem, ki že druge potrebščine zmagujejo z največjimi težavami, in sedaj naj bi še za to vnebovpijočo krivico segali globoko v žep?! Cela dežela protestira proti temu ukrepu našega c. kr. šolskega sveta. Slovenski člani te korporacije, v imenu nesrečne mladine vas prosimo: Skrbite, da se popravi ta zlosrčni sklep ter napravite novega, ljudomilega!

† Vela Nigrinova.

(Izvirno poročilo »Slovencu«.)

Belgrad, 3. jan. 1909.

Ponoči od starega leta na novo, skoro ob polnoči, jemala je plemenita duša velike slovenske tragedinje slovo od izmučenega telesa. Najslavnejša članica srbskega narodnega gledišča, vrla, čestita Vela Nigrinova je za vselej zaprla svoje izrazite oči v rokah svojega dobrotnika in učitelja akademika Darovina Jenka, v rokah svojega tovariša Milorada Gavrilovića, ki ji je bil 25 let soigravec in prvi režiser. Njeno posteljo so obdajali prijatelji, ki so bili prihiteli, da ji voščijo — novo leto.

Bila je do zadnjega vzdihljaja pri zavesti in veselo razpoložena, ker popolnoma udana v voljo Božjo. Sprejela je sv. popotnico in se prisrčno poslovila od navzočih prijateljev.

Že več let je venela, več mesecev hirala, več tednov umirala. Nekoliko dni že ni sprejela niti hrane niti pijače. Sedaj je njeno trpljenje v tej dolini solzá končano; z nasmehom na ustnicah je prestopila prag novega leta in novega, neminljivega življenja. Umrla je junaško, kakor tolikrat v svojih tragičnih vlogah na odru. Veličastni pogreb je bil zadnji triumf ljubljene umetnice, umetnice velikega, blagega srca. Ves Belgrad takorekoč jo je spremil na zadnji poti.

Še mlada, nerazviti roži podobna je bila presajena iz Ljubljane na ustje Save. Tu se je razvila, tu je vzrastla v veliko umetnico, slavljeno od domovine do bolgarske Sofije, od zlate Prage do zibeli sv. Cirila in Metoda. Bila je velika umetnica, ki jo bo težko pogrešal slovanski jug, a nihče ne pozabil, kdor jo je videl na odru, nihče ne nehal ljubiti, kdor je imel srečo, da je ž njo občeval.

Rojena je bila 14. novembra 1862 v Ljubljani. Mati ji je bila Avgusta, oče August Nigrin, železniški uradnik. Na oder je stopila prvikrat l. 1876. v deželnem gledališču v Ljubljani. Za Belgrad jo je angažiral Davorin Jenko l. 1882. Prvikrat je igrala v Belgradu 21. oktobra 1882 Deboro ter dosegla izreden uspeh. Od tega dne naprej je njena umetniška pot pokrita s samimi lovorjevimi venci. Zadnjikrat je igrala 28. maja 1908 Teodoro. Občinstvo, ki je vedelo, da jo vidi zadnjikrat na odru, ji je priredilo velike manifestacije, za kulisami pa se ji je vdrla kri.

Tekom 25 let je Nigrinova ustvarila kakih sto klasičnih vlog. Najkrepkejša njena vloga je bila Marjeta v »Dami s kamelijami«, ki jo je docela svojski prikrojila. Druge njene najznamenitejše junaške vloge so: Magda, Dolora, Marijana, Marija-Ivana, Dora, Nora, Debora, Teodora, Fedora, Deniza, Toska, Mona Vana, Julija, Ofelija, kraljica Ana, Dijana, Mara Delormova, Regina v »Kralju Liru«, Nioba, Safo, Marija Stuart itd., itd. Gostovala je v Sofiji, Pragi, Zagrebu, Ljubljani in drugod ter dobivala iz velikih umetniških središč laskave ponudbe, ki jih je pa vse odklonila. Odlikovana je bila s četrtim redom Sv. Save.

Kako so jo Srbi cenili, dokazuje okolnost, da je vlada odredila pogreb na državne stroške, občinski svet pa ji je v izredni seji določil veliko grobnico na občinske stroške. Narodno gledališče je obvestilo o njeni smrti vsa slovanska gledališča ter prejelo z vseh krajev tople izraze sožalja. Tudi kralj in prestolonaslednik sta izrazila sožalje. Le slovensko deželno gledališče ji ni poslalo venca...

Vseh vencev je bilo šestnajst, najlepši oni, ki so ga podarile belgrajske gospe »Dami s kamelijami« — iz samih belih kamelij. Kot prvi so nosili venec z belim trakom in pretresujočim napisom »Velo, z Bogom za navek — Davorin« (Jenko). Za sprevodom je šlo nad 10 tisoč ljudi, zlasti mnogo ženskih.

Z balkona narodnega gledališča se je po Velini želji poslovil od nje Milorad Gavrilović, ki ga je solznih oči poslušalo 20 tisoč naroda. Ob odprtem grobu se je od Julije poslovil njen partner Romeo, Ljuba Stojanović.

Srbska Talija plaka, ker je izginila njena najslavnejša svečenica. »Bog neka joj i na onome svetu dodeli sreću i slavu!«

Zakaj so se vrgli Nemci s tako silo na Št. Ilj?

Že preveč se je skoraj pisalo po naših časnikih o obrambi najsevernejše slovenske postojanke, ter o napadih nemškega kapitala na Št. Ilj pri Spielfeldu. Preveč pravim, kajti dokler se mi proti navalu »Südmarke« in »Schulvereina« ne bomo tako vrlo sistematično branili, kakor oni napadajo, tako dolgo nimamo pričakovati kaj uspeha!

Hvala Bogu, na prosvetnem polju nam je že skočila izdatno na pomoč S. D. Z. sporazumno z S. K. S. Z. v Mariboru. Akcija za povzdigo izobrazbe našega ljudstva je v dobrem tiru in upamo tudi, da bode izobraženo ljudstvo najbolji jez proti mogočnemu nemškemu kapitalu, ki z mrzlično naglico dela za ponemčenje slovenskih občin ob meji.

Mnogo je še, žalibog, med Slovenci rodoljubov iz vseh strank, ki se ne zmenijo za jadikovanje in mile tožbe obmejnih bratov. Na lastna ušesa sem slišal, ko je rekel nek odličen rodoljub, da je vse pisarenje o težavni borbi obmejnih bratov prazen »bau-bau«.

Da pa naši narodni sovragi drugače mislijo, naj bo v dokaz temu izjava nekega glavnega kolovodje »Südmarke« v Št. Ilju.

Mož, ki stoji skoraj na čelu »Südmarkinega« delovanja v tej okolici, se je nedavno približno tako-le izrazil: »Vse sile moramo napeti, da doseže »Südmark« svoj celotni namen, in ta je, da ne bode samo kakemu društvu ime »Südmark«, ampak, da se bode iz tega imena razvila naša provinca z istim imenom v najbližnji bodočnosti.« Že to bi bilo dovolj, a dotični kolovodja se je izrazil še bolj določno, bolj jasno.

»Mi računimo že sedaj na to, da pride v doglednem času do združenja jugoslovanskih narodov, posebej še pa do združitve vseh Slovencev v jedno deželno ce-

---

Vsi, s katerimi sem imel opraviti, so bili izredno prijazni; moj nahrbtnik jim je moral biti nekaj izrednega, ker so radovedno pogledovali za menoj, ko sem korakal po ulicah. Vštric brega vodijo po mestu štiri široke, lepe ulice, druge so počez proti bregu. Kraj med bregom in goro je oprezen, zato tudi strašne posledice morskih valov, ki so morali poplaviti celo mesto. Poševne ulice so jako ozke. Najlepša poslopja so ob bregu, večinoma same palače, med temi elegantni hotel »Trinacria« in mestna hiša. Ceste so tlakane s trdo lavo.

Po kratkem zajtrku grem najprej v škofovo cerkev. Velika normanska zidava je v teku časa mnogo trpela in je prvotni načrt komaj poznati. Lepa stolpa sta iz novejših časov. Ob ospredju so ozki pasovi s podobami iz mestnega življenja, malo preveč otročje! Notranjščina je jako prostorna. Streha sloni na 26 marmornatih stebrih z lepimi kapiteli, — pozna se jim starost, saj so bojda iz nekega Neptunovega templa. Glavni oltar je stal okoli štiri milijone lir! Bogat je, krasu mu manjka, ker ni pravega sloga. Prostori so snažni; v cerkvi je bilo precej vernikov, večinoma moški!

Na trgu je lep studenec, nad 8 metrov visok, poln ličnih soh. V bližini je vseučilišče, ki pa ni kaj posebnega. Še več cerkev je v tem kraju, — začrnelim stenam je vpečatena starost. Skozi več ozkih ulic se prerijem do pobočja. Tu še-le zapazim, da je Mesina prav močna trdnjava. Mnogo zidav je novih. Stopim na kraj, ki nudi razgled čez mesto. Nov kras se mi odpre od te strani.

Pod nogami šumeče mesto z živahnim prometom, pred njim prostoren pristan z nebrojem ladij, potem, kakor široka reka, morska ožina, ki se širi na levo in desno v nepregledno daljavo; onstran zeleni breg Kalabrije z zavitim, pustim gorovjem, in nad to pokrajino, ki nima tekmeca, razsiplje južno solnce svoje bliščeče žarke — zares, obšla me je misel, da bi bila ena od bližnjih vil moja in bi sme! prebivati za vedno v tem raju. In zdaj je ta rajski kraj napolnjen z jokom in stokom tisočerih, spremenjen v pravcati grob!

Še gleda oko v Kalabriji mesta: Scilla, Villa di S. Giovanni, kjer izstopijo popotniki, ki pridejo z železnico, Salice, Catona, Gallico in precej v daljavi nesrečno Reggio di Calabria. Vse je porušila kruta naravna sila. Ubogi ljudje, kaj je vam ostalo od vaše lepe pokrajine ?

Vrnem se v mesto. Na cesti vprašam črnolasega delavca, kje je cerkev S. Maddelena, katero sem hotel še videti. Mož gre daleč z menoj, dokler nisva tik cerkve, in se brani malega daru. Prijazna duša, ali si še med živimi? Bog ti povrni, ako se je tudi tebi odprl grob.

Ta cerkev na južnem delu mesta je velikanska zidava. V stenah se vidijo še znaki iz krogelj iz leta 1848., ko je ravno tukaj med mestjani in Švicarji divjal ljut boj.

Vlak proti Sirakuzi odhaja še-le ob pol desetih, in še je bilo časa. Grem torej iskat Karibdo, katera je menda žrla mornarje.

Ob gotovih urah se kaže mogočen tolmun ob poluotoku tam pri svetilniku. Hitim skozi novejši del, mimo postaje proti stari trdnjavi, ki pa je danes brez pomena, in mimo lepega protestantovskega pokopališča do svetilnika (Faro grande) in še nekaj dalje. A morje je mirno. Pozneje sem še-le izvedel, da se vrtinec prikaže še dalje zgoraj pri Faro piccolo in sicer v podobi klinčka; zato mu pravijo Garofalo — nageljc.

Moderni morski velikani se sevé za tak vrtinec ne zmenijo, — nevaren menda tudi starim veslarjem ni bil, večji je bil strah, ki je pa menda od znotraj votel, od zunaj ga pa nič ni.

Ogledam si prav blizu zasidrane laške vojne ladje, potem se vrnem. Nad bližnjimi vrhovi se prikaže tudi s snegom pokriti vrh ognjenika Etne. Megla se je razdelila, in velikan se je odkril. Dima ni bilo zapaziti. Čudno pa me je dirnil umazani sneg v tej vročini. Grozeči velikan, ali nisi menda ti kriv nesreče, ki je prizadela to mesto ?

Gore še stojé, lesketa se še neskončno morje, smehlja še rajska pokrajina, — mesto, delo človeških rok, je pa izginilo!

Podam se na kolodvor in se odpeljem proti jugu.

Pismo Boltatuga Pepeta.

Gespud redehter!

Aha, zdej pa vema, kdu je uržah prouzaprou, de je na Laškem bin tak hud putres. Jest sm prec vedu, de je mogu mt tle ker roka u špil, ke tku putrest, kokr se je zdel u Kalabri na Laškem putresl, se tud ne more kar ke u en dan.

Zdej sma pa h sreč pršli na tu, in pugruntal sma ta prauga, ke pu svet putrese dela, zraun se pa dela nadoužnga ket lahu koš. No, zdej mu ja u že laška ulada zagodla, de ja u pomnu en cajt in tud sam dohtar Neger ga na u mogu iz te šlamastike vn putegnt, ne Galetuva Lina.

Tu je blu pa tkula.

Belar, tu je tist, ke je biu preh okrajn šulsk nadzornk, pa je soja služba tku slab upraulu, de sa ga enkat prou pušten

loto, zategadelj pa obrača naše društvo sedaj vso pozornost na Št. Ilj, kajti če pade ta »windische Trutzburg« v naše roke popolnoma, potem bo šla skoraj jezikovna meja onstran Drave.« Brez komentarja! Pa se še bodo našli »rodoljubi« na Slovenskem, ki so jim naše pritožbe prazen »bau-bau«, prošnje naše pa »navadna feltarija«! — Zatorej še enkrat prosimo: Rešite mejo, rešite Št. Ilj! Sicer res ne bo dolgo, pa bomo zapeli ono turobno: »Morituri vos . . . .!« Branislav.

AVSTRO-OGRSKA.

Na Ogrskem ni nič posebno veselo novo leto. Med strankami, ki zdaj tvorijo vladno večino, ni prave notranje zveze. V neodvisni stranki je razdor, ker jih nekaj gre slepo za Košutom, drugi pa mu nič več ne zaupajo, češ, da je zatajil strankina načela, katoliška ljudska stranka je od nekdaj hodila svoja pota, ustavna stranka Andrassyjeva pa tudi sledi bolj treznim načelom l. 1867. kakor pa programu iz l. 1848.

Weckerle in Košut sta nameravala od cesarja doseči velike koncesije na vojaškem polju z namenom, da zopet tesneje združita koalicijske stranke na tej skupni nacionalni točki Ta namera se ni posrečila, ker sta avstrijska gosposka zbornica in Bienerthova vlada odločno povzdignili svoj glas zoper tako enostransko rešitev usodnega armadnega vprašanja.

Zdaj pa ima ogrsko ministrstvo še hujše težave. Zbornični predsednik, ugledni Justh, se je postavil na čelo akciji, da doseže Ogrska samostojno banko. Weckerle, Andrassy in tudi Košut so temu vsaj dozdaj odločno protivni, ker bi to pomenjalo gospodarski bankerot na Ogrskem, kjer niso prav nič za samostojno banko in s tem združene obveznosti pripravljeni. Minister Andrassy opozarja poleg tega na resni zunanji položaj monarhije, ki zahteva od ogrske polovice, da ne izzove spora z avstrijsko, temveč živi z njo v sporazumu. Toda Justh je veleugleden in najbrž bančno vprašanje le zato urgira, da bi strmoglavil Košutovo vlado.

Z Andrassyjevo volivno reformo tudi ne gre naprej. Kralj ji je nasproten. Dvorski krogi mu namreč predočujejo, da bi ta reforma omajala zaupanje Slovakov, Rumunov in Nemcev, ki dajo toliko vojakov, do vladarja.

Weckerle se je danes (5. t. m.) podal na Dunaj.

V Avstriji se zdaj političko življenje suče okoli prizadevanj vlade omogočiti zasedanje češkega deželnega zbora. Stvar pa ne gre in ne gre. Nemški poslanci so sklenili, da ne odnehajo od obstrukcije, dokler se ne izpolnijo njihove nacionalne zahteve. Te zahteve niso ravno skromne. Raztrgala naj bi se enotnost češkega kraljestva. Seveda Čehi v to nikoli ne bodo privolili. Kaj bo posledica? Zazdaj razmere na Češkem baje ne bodo tangirale delovanja državnega zbora. Sicer ponavljajo »Narodni Listy« staro mladočeško parolo: Brez češkega deželnega zbora ni državnega!, toda to ne bo šlo? So tudi druge kronovine v Avstriji, ki ne smejo trpeti škode na svojih interesih, če Čehi in Nemci za svojo deželo ne najdejo formule za pošteno spravo. Pač pa je nujna posledica bojnega stanja med Čehi in Nemci ta, da je nemogoče parlamentarno ministrstvo in da bomo v Avstriji po krivdi parlamentarnih strank samih imeli še nadalje uradniški kabinet.

Češkega deželnega zbora ne bo.

Pri konferenci nemško-čeških poslancev se je v navzočnosti nemškega ministra-krajana dr. Schreinerja sklenilo, da je vsako zasedanje češkega deželnega zbora izključeno, dokler se ne izpolnijo znane nemške zahteve glede na narodno razdelitev. Seveda je poostren tudi položaj v državnem zboru.

Gessmann

postane zopet nižjeavstrijski deželni odbornik, za kar odstopi deželni odbornik Sturm.

BALKAN.

Srbski zunanji minister o balkanski krizi.

Srbski zunanji minister je v seji dne 2. t. m. naglašal, da so po aneksiji Bosne in Hercegovine kršene pravice srbskega ljudstva. Glede na to vprašanje se je doseglo sporazumljenje s Črno goro. Balkanske države so se utrdile, zato je nepotrebno, da še nadalje nastopa Avstrija kot protiruski čuvaj. Proti Avstro-Ogrski se mora braniti ravnotežje in zapreti pot do Egejskega morja. Bosna in Hercegovina naj dobita popolno ali vsaj delno suvereniteto pod evropsko kontrolo. Avstro-ogrska meja naj ostaneta Sava in Donava. Novakovič je nastopil za balkansko zvezo in za avtonomijo Bosne.

Bojkot avstrijskega blaga v Črni gori.

C e t i n j e, 4. jan. 20. in 21. so se na nasvet vlade sestali na Cetinju črnogorski trgovci ter soglasno sklenili, da začno popoln bojkot avstrijskega blaga in prometnih sredstev avstrijskih, to se pravi vseh avstrijskih državnih in zasebnih železnic ter parobrodov. V vsakem selu se ima osnovati bojkotni odbor, v Cetinju pa centralni. Vlada ta bojkot direktno vodi. Obljubila je trgovcem, da jim zgradi skladišče, doseže, da bo Bar svobodna luka, olajša izplačevanje denarjev pri državnih blagajnah, olajša kredit in ustanovi trgovski oddelek pri finančnem ministrstvu. Bojkot je tako organiziran, da niti ena avstrijska igla ne bo mogla priti čez mejo. Bojkot bodo Črnogorci silno težko čutili. Sedaj imajo sicer nekaj denarja, ker so ga prinesli izseljeniki iz Amerike in lažje izvajajo bojkot, kakor ga bodo pozneje.

Fiasko protiavstrijskega bojkota v Srbiji.

Bojkot nosačev avstrijskega blaga po srbskih pristaniščih se je izjalovil, ker bojkotni odbor ni mogel dajati nosačem obljubljene podpore dveh kron na dan.

Strelivo za Srbijo.

Srbska vlada je naročila pri angleški tvrdki Herstal dva in pol milijona patron in mnogo orožja.

Ob črnogorski meji.

Črnogorci so opustili svoj načrt, da osvoje Špico. Črnogorci se vračajo od meje domov, ker dežuje.

Pred vojsko med Avstrijo in Srbijo.

Srbija je torej zopet posebno mnočno zaročljala s sabljo. V s k u p š č i n i so poslanci vseh strank napovedovali Avstriji boj spomladi. Govori poslancev dokazujejo, da se Srbi o avstrijskih razmerah kruto motijo, drugega nič. Ljuba Stojanovič, ki bi vendar Avstrijo moral boljše poznati, je prorokoval bodoči razpad Avstrije ter izjavil, da govori v imenu osem milijonov Srbov, ki bi radi govorili, pa ne morejo. To je pač otroško in ni vredno resnega politika. Čemu v Srbiji vedno prištevajo Hrvate in Slovence, kadar govore o tistih mitoloških desetih milijonih, ki se bodo danes ali jutri dvignili za srbstvo? Čemu narod tako slepiti?

Najbolj pa se čudijo v Evropi govoru srbskega ministra za zunanje zadeve Milovanoviča. Milovanovič je drzno provociral Avstrijo in, če bi ne bila potreba miru tako splošna, na tak odgovor ne bi bilo mogoče drugače odgovoriti kakor z orožjem. Tudi resolucije, ki jo je srbska skupščina sprejela, ni moč kar tako požreti, ker se ji je tudi vlada pridružila. Ta resolucija, ki jo je najbrže minister Milovanović v sporazumu s predlagateljem Pašičem sam sestavil, se zahvaljuje Rusiji, Angleški, Italiji in Francoski za simpatije Srbiji, pričakuje stvarne podpore osobito od Rusije, zahteva, da se ob reviziji berolinske pogodbe zagotovi popolna politiška in gospodarska neodvisnost Srbije in Črne gore, in sicer na ta način, da postane Bosna v a z a l n a k n e ž e v i n a pod sultanovo suvereniteto in pod garancijo velevlasti tako, da imej Srbija zvezo s Črno goro čez Bosno.

Na drzno izzivanje, osobito kar se tiče govora Milovanovićevega, je naša vlada res takoj odgovorila. Naš belgrajski poslanik baron F o r g a c h se je podal k srbskemu zunanjemu ministru in zahteval, naj p o j a s n i, ali je objavilo srbsko časopisje pravo besedilo Milovanovićevega govora. Vprašal je nadalje ministra, če je v slučaju, da je besedilo resnično, voljan, d a s e o p r a v i č i. Milovanović ni naravnost odgovoril. Kakor poroča »Vossische Zeitung«, se je pečal srbski ministrski svet včeraj s Forgachovo zahtevo glede na zadoščenje Avstro-Ogrski. V Belgradu se je govorilo, da je podal Forgach ultimat, a z Dunaja se poroča, da je naš poslanik zahteval zgolj pojasnila. Govorica o ultimatu je povzročila, da namerava mnogo rodbin zapustiti Belgrad, kajti srbsko glavno mesto je izpostavljeno avstrijskim topovom. Z Dunaja se o položaju še poroča, da v slučaju, če se Milovanović š e d a n e s n e o p r a v i č i, z a p u s t i t a k o j F o r g a c h B e l g r a d. — Glasila Aehrenthalova, ki so sicer nastopala nasproti srbskim izzivanjem zelo spravljivo, pišejo zdaj glede na Milovanovićev govor precej ostro.. »W. Allg. Zeitung« pravi, da je potrpežljivosti zdaj konec.

Pa tudi iz Italije, Rusije in Anglije se že zdaj čujejo glasovi, ki ostro grajajo provokatorični nastop dr. Milovanovića, »Popolo Romano« Srbom prorokuje, da bodo v slučaju nalašč izzvane vojske izolirani. V Rusiji so vladni krogi na Milovanovića zelo nejevoljni, ker je izkušal v svojem govoru vse podreti, kar je izvajal v dumi Izvolskij.

Torej zopet diši po smodniku. Mi se v resnici čudimo srbskim politikom. Na kaj se zanašajo v slučaju vojske? Na to, da se bodo Hrvati, Slovenci in Čehi uprli? Slabo poznajo Avstrijo v Belgradu, če tako mislijo! Ker smo odkritosrčni prijatelji Srbije, jo opetovano svarimo pred to nevarno igro! Kadar bo treba braniti državo pred nepremišljenim in drznim napadom, jo bodo vsi avstrijski narodi brez razlike kakor en mož branili. To naj v Belgradu pomislijo tisti v e l i k i o t r o č a j i, ki zdaj ondi odločujejo. Anglija ima ravnokar v Indiji posla čez glavo, ker stoji ondi komaj en korak pred s p l o š n i m u p o r o m. Rusija se peča s Perzijo, Francija ne zapusti svoje odločno miroljubne politike. Nemčija pa bo, kakor dokazuje »Nordd. Allg. Zeitung«, če treba, tudi z orožjem nastopila za svojo zaveznico, Italija pa ima zdaj druge skrbi, kakor pa Srbijo. Torej, še enkrat, pamet!

Srbsko ministrstvo odstopilo.

Srbsko ministrstvo je včeraj odstopilo. Milovanovićev govor je bil zadnji trumf pred odstopom. Milovanoviću sledi najbrže Pašić. Milovanović je kljub svojemu odstopu danes najslavnejši mož v Belgradu. Njegov govor razširijo v 50.000 izvodih. V četrtek se vrši njemu na čast velik ljudski shod. Prestolonaslednik Jurij je obiskal Milovanovića in se mu je v imenu srbske armade zahvalil za govor. Zvečer je pa govoril častnikom in ostro napadal Avstrijo. Rekel je, da bi bil srečen, če koraka na čelu smrtne legije proti Avstriji. Ako je odstopil Milovanović naši državi na ljubo, še ni znano, kakor tudi ne, če pomenja Milovanovićeva demisija, da je šla Srbija v Kanoso. Zadnji čas bi pač že bil, da se streznijo Srbi, ker privedejo državo lahko po svoji poulični politiki v največjo nesrečo. Danes se nam poroča, **da kralj Peter demisije Velimirovićevega kabineta ni sprejel.**

Proti Turčiji.

Avstro-Ogrsko poslaništvo je naznanilo Turčiji, da je izpostavljeno v Smirni 2.000 ton sladkorja slabemu vremenu. Od Turčije se zahteva, naj se sladkor takoj shrani, dokler se bojkot ne konča. Če turška vlada ničesar ne stori, bo odgovorna za škodo.

Pogajanja med Turčijo in Bolgarijo

se bodo zopet pričela.

Reforma za Bosno in Hercegovino.

Izdelani načrti o bosanskih reformah se vpošljejo obema vladama, da jih odobrite. Bosna dobi političkega uradnika, ki bo imel pravice in delokrog, kakršnega ima hrvatski ban.

ČRNA GORA ZA VOJSKO.

C e t i n j e, 4. jan. Tu se je oživotvorilo društvo »Crvenoga krsta«, ki je od l. 1897. bilo prenehalo delovati. Za predsednika društvu so izvolili metrop. Mitrofana, protektorica pa je kneginja Milena. Da se je »Rdeči križ« oživotvoril ter si nabavlja sanitetnega materiala, je znamenje, da Črnogorci niso nehali misliti na vojsko.

RUSKA GOSUDARSTVENA DUMA

je odgodena do 3. februarja. Kadeti so predlagali, naj duma izrazi nevoljo, ker se vrši vsak dan več smrtnih obsodb. Duma je predlog odklonila, nakar so izjavili kadeti, da se več ne udeležujejo sej. Izjavi so se pridružili socialni demokrati in pa delavska skupina.

Grozen potres v Južni Italiji.

Nekaj dni pred strašnim potresom v Južni Italiji je znana pisateljica Matilda Sarao iz Neapolja priobčila v pariških »Les Annales« pravljico, ki v njej med drugim piše: »Danes je mesto lepo, ker je tako božja volja . . . Rajski kraj, ki na njem bivamo, pa mora zginiti. Mislimo, da je nesmrten, in je vendar smrti posvečen. Mislimo, da je večen, in njegovo

---

uzmerjal in mu dal tak douh nus, de s ga je lohka trikat ukul glave uviu, puvrh sa mu pa še za štrafenga izročl nadzorstu nad takem šulam, kokr je tista pr svetmo Florjane, ke študenti pu klupeh na trgaja sam hlače, ampak pu navad tud hlače pupackaja. Ke je pukazu Belar, de je za take šule še precej dobr nadzornk, sa mu pa izročl še nadzorstu čez use nemške šule na Kranskem, ke jh tud ta narveč takeh študentu ubiskuje, de maja tud večkat pupackane hlače.

Belar je biu pa tega imenvanja strašn veseu in puvabu je u kazina use soje prjatle in prjatlce na likof. Kašn likof je biu tu, se je pa ta narleuš vidl druh dan ukul kazine, ke sa mogl ceu dan pumetat in nasnaga preč nost. In ta likof je biu tud uržah, de se je gespud Belar druh jutr tku narodn ukul tiste soje mašine, ke putrese dela, humatou, de je usa zmešu, in tku je na Laškem putres nastou.

Belar se zdej zaule soje narodnost na u mou prou nč za smejat, ke laška ulada ga tož, de more usa škoda puvrnt, ke ja je u Kalabri putres naredu, in tu na u špas. Men se Belar smil, ke je tku not skoču, za en tal mu pa spet prvošm; za kua pa kuluvrat ukul tiste soje mašine, kedr je bl švoh u nugah.

No, zdej je tista mašina na jeralknem turne menda spet u vornk in u, kokr se pu Iblan guvari, lohka spet putres zacahnala, ke u u deželnem dvorce tist dan, ke uja puslanci skp pršli. Jest sm ferbčen, kuku se uja naš gespudi puslanci pugledal u deželnem zbore iz Švorcam, če u mou kurajža pridet h sej. Prauja, de mu uja puslanci ena zagodl, pa ne iz inštrumentem, kokr sa ja soj cajt leberaln puslanci zagodl, ampak brez usakeh inštrumentu. Kokr sm slišu, je ubčinsk svetnk in deželn puslanc Jože Turk že pisu u Zagreb pu Starčeviču škorn, de nej mu ga preci pošleja, ke ga hedu nuca, da u lohka zaplesu pu dvoran.

Kokr use kaže, u res en velek lontak letas u deželnem dvorce, in prou žou m je, de nism tud jest kandederu in puslanc ratu; b saj natančn vidu, kuku u usa ta reč vn spadla.

No, pa usi na morma bt puslanci, kokr se je pr vulitvah pukazal. Ta narpreh u mogu bt zdej zvolen Kristan, ke že ta nar dle kandedera, pol pridem jest na vrsta, za mana pa gespud Jelencu Luka. Tu more jt tku pu vrst, ket pr pulberarjeh, če ne b bla ta narveč zmešnava. Pousod pa tku na more bt člouk naenkat zravn. Tist je že res, de u u deželnem zbore zdej špas, no, pa jest mam tud pud Tibuli zdej soj špas, ke hodem gledat rodlarje, ke se gajsnaja z vrh Rožnpoha, pa dol na traunke in pu pot kuzouce premetavaja. Ta narbl se znata drsat še birt iz Švajcerhauza gespud Kenda in pa obržolnir gespud Preloušek. Tu t gresta tku, de se še men začne u glau vrtet, ke jh gledam. Ke prdirjata dol na traunk, če se preh iz glavam u kašn drvu na zatakneta, se pa lepu skubacata iz šlit in gespud Kenda pupoka šlite na hrbet, gespud obržolnir Preloušek pa prou žalastn in razican za nim spet na vrh prazen kubaca. Jest na vem, de se gespud Preloušek na more navadet šlite nost. Drsa se še, kokr se šika, de b pa šlite nazaj na hrib nesu, tist mu pa na gre u glava, če prou s je gespud Kenda že precej muje przadjau, de b ga navadu. Tu se vid, de ni usak za use za punucat in tu b m tud sam gespud žepan gvišn iz soje lastne skušne putrdu.

Pa de pridema nazaj na rodlbon, jm morm pa še en druh špas puvedat, ke se je unkat zgudu, ke sm jest gledu, kuku se gespud Preloušek in gespud Kenda preducerata.

Jest stujim tam na enmo kumfine in gledam ta špas; kar t začne lezt pu tem kumfine gespud deželne sudnije predsednk Levičnik. Kumi pa prleze du pu kumfina, mu na drsne, ke sa ja utroc naredl, spudrsne, in gespud predsednk štrbunkne kokr je douh in šrok pu tleh.

Jejdeta, če b uni vidl, kok je gespuda predsednka tu jezil, de je zajčka pubrau. Kokr kuhan rak je ratu rdeč u ksiht in iz palca je začeu tku razbijat pu tleh, de se je ceu Rožnpoh tresu, zraven je pa na use kriple upou: paragraf dreihundertfinfunddraisik! paragraf tristopetintrideset! *) in upou je tku, de sa ldje kar skp letel in se čedil, de zna gespud predsednk tulk paragrafu iz glave, ke morja punavad druh pejomtari pr sudni za usak šmorn pu buklah ukul iskat, de ta prau paragraf najdeja.

Ke se je gespud predsednk iz velika muja spet na noge skubacou in sukna mal spucu, je pa še enkat strašn jezen pugledu ke preke rodlbane, zažugu iz palca in reku: Le pučak ti frdamejnsk rodlban! Prec ke u sneg udlezu, te um pustu pa za eneh devet mescu zaprt! In mahnu ja je preke Iblan; za nim pa tud

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

*) Opomba uredništva: Nepoznavalcem kazenskega zakona povemo, da je § 335. ona določba, po kateri se kaznuje vsako dejanje ali opuščenje, iz katerega lahko nastane nevarnost za človeško zdravje ali življenje.

bitje visi na niti, kakor življenje otroka. Mora umreti . . . Vidiš-li holm, ob čijem vznožju se razprostirajo ta lepa mesteca, ki jih božajo morski valčki, čegar obronke pokrivajo rodoviti vinogradi? Vidiš-li ta holm, ki ga križajo črne, grozotne črte? On prinese mestu smrt. Ta holm je naš krvnik . . .

In nihče ne ve ne, ure, ne dneva. V glasnem mestu hiti vsak za svojimi posli ali teče, kamor ga vleče zabava, koraka zamišljeno na kraj, kamor ga kliče bol. Vsak ljubi, sovraži, uživa, joče — živi, z eno besedo, kakor da bi se nič ne zgodilo . . . Prihodnji dan pa se ta gneča divje splaši, potres se vrsti za potresom v rednih presledkih, grozno trganje maje goro, po njenih bržinah teče ogenj. Na mesto dežuje smrt. Umirajoči divje zatulijo, hiše padajo in pokajo, silni sunki širijo blazen strah, divji vihar besni in tepe valove, krvave strele švigajo po nebu, vsa narava se lomi, in lava prodira zmagoslavno v Neapolj, ki umira v orjaškem požaru . . .«

Matilda Sarao — kakor da je nekaj slutila . . .

Nadaljni potresni sunki.

Catania, 5. januarja. V Messini se potresni sunki ponavljajo, vsled česar je ljudstvo silno prestrašeno. V Catanio je prispelo 1000 ranjencev; 600 so jih sprejeli v bolnišnici, manj poškodovane pa so nastanili v ječah. Sedem bolnikov je umrlo, trije so zblazneli. V Catanii se zbira mnogo ubežnikov. Poslanec Faranda, ki je prispel v Messino, pravi, da se mesto mora zopet dvigniti iz razvalin in da se bo dvignilo.

200 roparjev ujetih.

Rim, 5. januarja. V Messini so ujeli dvesto roparjev; sodilo bo jih vojno sodišče.

Izjemno stanje.

Rim. 5. jan. Vlada je proglasila v občini Messina in v občini ter okraju Reggio di Calabria izjemno stanje.

Iz Reggia in okolice.

Rim, 5. januarja. Vas Gallina pri Reggiu je kup razvalin. Mnogo ljudi je mrtvih. Pogled na Reggio di Calabria je sila žalosten, smrad neznosen. Odpeljali so po železnici v Neapolj 2500 ubežnikov. Vlak je vozil po brezupno opustošenih poljih. Vojaki nudijo pomoč in spravljajo mrliče k morski obali in jih pokapajo. Ob železniškem tiru stoje nosila z ranjenci. Ženijske čete so pričele poškodovana poslopja demolirati. Živil je dovolj na razpolago. Prebivalstvo je mirno. Zemlja je na mnogih mestih razpokana.

Kralj v Messini.

Rim, 5. januarja. Poročilo ministra pravde Orlanda ministru predsedniku Giolittiju pravi med drugim: Ko sta se kralj in kraljica vrnila v Messino, sta si ob obali ogledala vojaške straže in začasne male bolnišnice. Ljudstvo je padalo pred njima na kolena in plakalo. Kralj je obiskal razne ceste ter povsodi pohvalil junaške pomožne čete. Čestital je nekemu stotniku 82. pešpolka, ki je bil malo preje rešil družino osmero oseb. Ob 6. zvečer se je kralj vrnil na parnik »Regina Elena«. Izrazil je gasilnemu društvu iz Milana svoje občudovanje, ker je rešilo poslopje italijanske banke, da ni zgorelo.

Darovi.

Rim, 5. januarja. Od vseh strani sveta naznanjajo bogate darove. Bolgarsko sobranje je soglasno dovolilo 50.000 frankov, tržaški mestni svet 30.000 kron, podružnica kreditnega zavoda v Trstu 10.000 kron, nadvojvoda Jožef in soproga 2000 kron.

Avstrijska nuna med žrtvami.

Dunaj, 5. januarja. Med žrtvami v Reggiu di Calabria se nahaja tudi sestra znanega avstrijskega feldmaršal-lajtnanta z Dunaja, ki je bila nuna v nekem nižjeavstrijskem samostanu, od koder se je pred par tedni preselila v Reggio.

Vreme.

Messina, 5. januarja. Vreme je še vedno slabo. Vsled dežja je reševanje zelo težavno. Hrane je zdaj dovolj.

V papeževi bolnišnici sv. Marte.

Rim, 5. januarja. Včeraj so prepeljali v bolnišnico sv. Marte mnogo ranjencev. Podprefekt Polisa in mons. Misciatelli sta osebno nudila pomoč. Bolnike je obiskal tudi državni tajnik, kardinal Merry del Val, kmalu nato pa rimski župan, bivši veliki mojster framasonov Natan. Mons. Misciatelli ga je predstavil državnemu tajniku, s katerim sta menjala nekoliko prijaznih besed. Stroške za zdravljenje v bolnišnici sv. Marte plača sv. oče.

Messino in Reggio zgrade zopet — na državne stroške.

Rim, 5. januarja. Ministrski svet je načeloma sklenil, da se zgradita Messina in Reggio zopet in sicer na državne stroške, kar bo stalo okolo 500 milijonov lir. Vlada ne dvomi, da parlament dovoli potrebni kredit še ta mesec.

Kako se je rešil nadškof v Messini.

Rim, 5. januarja. Nadškof messinski, ki se je o njem začetkoma mislilo, da je mrtev, pripoveduje, da se je nahajal ob potresu v kapelici. Ko jo je hotel zapustiti, je videl, da so vsi izhodi zasuti. Poklekni je pred podobo Izveličarjevo ter pričakoval smrti. Tako je molil tudi prihodnje dni. Končno so mu prišli pomagat. Ko so ga našli v cerkveni obleki med razvalinami in je rekel, da je nadškof, mu niso hoteli verjeti. Mislili so, da je blazen.

Ravnatelj ječe podsut.

Rim, 5. januarja. Zdaj so našli v razvalinah messinske ječe njenega ravnatelja Buchadaia, soprogo in tri otroke, — vse mrtve.

Blaznost in samoumori.

London, 5. januarja. Senzacionelna »Daily Mail« poroča iz Messine, da se je po potresu izredno mnogim ubežnikom omračil duh in da v tem stanju izvršujejo samoumore. Umobolnice v Siciliji so premajhne za toliko bolnikov. Bankir Severini se je ustrelil, ko je tri dni zaman iskal svojo ženo, ki se je ravno takrat pripeljala v Neapolj. Poslanec Fonciano je zbesnel, ker je mislil, da sta mu žena in brat med žrtvami. Ko je zagledal na ladji brata, je začel tako divjati, da so mu morali obleči prisilni jopič.

Nadaljna pomožna akcija.

Rim, 5. januarja. »Avstrijski Lloyd« je odposlal svoja parnika »Imperator« in »Marie Valerie« za prevoz ranjencev. Naložena sta tudi s pomožnim gradivom in živili. — Pod častnim predsedništvom nizozemskega ministrskega predsednika se je v Haagu ustanovil pomožni odbor. — Francosko mornariško ministrstvo je poslalo v Messino 1000 odej in 50.000 škatlic mesnih konserv. — Dunajsko prostovoljno gasilno društvo je poslalo v Kalabrijo tri vagone s kuhinjami in živili in zdravnika dr. Clarasa. — Italijansko časnikarsko društvo izda v korist žrtev veliko knjigo »Scila in Karibdis« s prispevki najslavnejših pisateljev sveta.

Nadaljne odlične žrtve.

Rim, 5. januarja. Od družine ruskega konzula v Messini je ostala živa le žena. Konzula Zedinjenih držav in soprogo še vedno pogrešajo. Angleškemu konzulu je zmečkalo noge; njegove soproge še niso našli, pač pa truplo nemške guvernante Bauer.

Polovica prebivalstva mrtva.

Rim, 5. januarja. Ministrski predsednik Giolitti je rekel nekemu časnikarju, da je glasom dobljenih poročil polovica prebivalstva na potresnem ozemlju mrtva. Našli so že okrog 80.000 mrličev. Nevarnost, da nastane epidemija, je večja, nego na bojnem polju. Pred šestimi meseci se na razvalinah mesinskih ne bo moglo pričeti z delom. Pomožna služba je izborna ter doseže svoj namen.

Koliko vojakov dela v Messini.

Palermo, 5. januarja. V Messini je v reševalni službi 10.000 vojakov.

Slovenci ponesrečili?

Rim, 5. januarja. Malo pred katastrofo je prispelo v Messino na tisoče izseljencev, ki so se vračali iz Amerike. Vsled teh potnikov je število prebivalstva naraslo začasno na 180.000. Le približno 20.000 ljudi je ostalo živih. Upajmo, da med izseljenci niso tudi Slovenci!

Kipenje morja ob potresu.

Rim, 5. januarja. Nekdo poroča iz Milazza: Po potresu je tukaj morje vsake pol ure vzkipelo za dva metra, preplavilo nižje dele mesta in se zopet mirno vrnilo. To valovanje je trajalo pet ur.

Kraljica Jelena kot usmiljenka.

Neapolj, 5. januarja. Neki častnik ruske križarice »Slava« pripoveduje: Že več dni se kraljica Jelena trudi kot usmiljenka. V sredo je delala ves dan na bojni ladji »Regina Margherita«, spremenjeni v bolnišnico. Spomniš se pretresljivih del ženske ljubezni, ki so jih opevali pesniki in ovekovečile legende, ko opazuješ delo usmiljenja, ki ga v Messini vrši Jelena Črnogorska. Kličejo jo angelja usmiljenja, in morda tega imena ni zaslužila še nobena žena v toliki meri. Nič na njej te ne spomni, da je kraljica. Oblečena je borno, kakor da je kmetica. Nase ne misli, le ranjencem govori najnežnejše besede tolažbe. Njen prelepi zgled dela čudeže. Kdo bi se utrudil, če je ona tako neumorna? Videl sem jo povsod, kjer je bila nevarnost največja, kamor bi se nihče ne upal. Z mornarji in vojaki skupaj rešuje ranjence in jih tolaži in sokoli. Zapovedovati ne zna, le prosi. Nežna je kakor mati, močna kakor junakinja. Oči ji plavajo vedno v solzah, a zna se premagovati. Reveži, ki jim pomaga, ne slišijo iz njenih ust niti vzdiha, vsakega osreči nje mili pogled. Le dvakrat je zaplakala: Ruski mornar s »Slave« je skušal rešiti nekega posutega, kar se podere zid in še njega pokoplje. Mrtvega so ga potegnili izpod razvalin. Ko je kraljica za to zaznala, je bridko zajokala. Potem pa je nadaljevala svoje delo usmiljenja. Med tem so bili spravili na krov »Slave« še 500 ranjenih, ki so nujno potrebovali večje nege. »Slava« pa ni odplula, ker ni imela takega ukaza. Kraljica je prišla na krov in ihteč prosila, naj takoj odplujejo. »Jelena Črnogorska prosi za petsto nesrečnih ljudi!« Poveljnik je dal takoj zakuriti kotle, in »Slava« je odplula proti Neapolju.

Ognjenik Stromboli bijuje.

Pariz, 5. januarja. »New York Herald« poroča, da je 3. t. m. ob 5. uri 22 m. zjutraj močan sunek pretresel otok Stromboli (liparski otoki severno od Sicilije). Potres je trajal tri sekunde ter poškodoval več ali manj vse hiše. Prestrašeno ljudstvo je zbežalo v mrzlo noč. Pod zemljo je strašno zabobnelo. Stromboli je pričel svoje grozno delovanje.

Treznost!

Naznanila.

1. Na Novega leta dan je bil protialkoholen govor na **Dobrovi** pri Ljubljani, in se je zasnovala družba treznosti. Uspehi v številkah se pozneje naznanijo. — Kje prihodnjič ?

2. V četrtek, 7. januarja, ob 6. zvečer, ima **»Abstinent«** svoj navadni sestanek in predavanje. Govori g. Luka Smolnikar: Protialkoholno gibanje in naša društva.

3. **Naročnikom »Zlate Dobe« v pojasnilo.** V uvodniku zadnje številke je rečeno, da poštne položnice prejmejo samo tisti, ki za lansko leto še niso plačali. Toda upravništvo je priložilo položnico v s e m naročnikom brez razlike. Prosimo torej, naj se teh položnic poslužijo vsi cenjeni naročniki: oni, ki so preteklo leto s plačevanjem zaostali, za preteklo in prihodnje leto; oni pa, ki so lani plačali, pa samo za prihodnje.

4. **Širite »Zlato Dobo«!** »Zlata Doba« nikakor ni list najmanjše važnosti med našimi listi. In vendar jo še mnogi omalovažujejo. Naravnost smešno je, kako se je nekateri branijo, kakor bi prinašala v hišo in občino največjo nesrečo — priporočujoč treznost . . . Koliko je še šol, koliko društev, koliko družb, koliko izobražencev, ki je še nimajo in ne poznajo, ali pa nočejo poznati! In vendar je streznenje našega ljudstva ena najnujnejših potreb, ki bi jo morala gojiti šola, društva, cerkev in vsak pravi rodoljub. Zato po pravici pravi zadnja številka: Imeti bi jo morali **v vsaki šoli, v vsakem društvu in v vsaki hiši,** kjer le utrpé tri kronice in imajo smisel še za kaj višjega, kakor za potrebe želodca . . .

Naročajte, priporočajte, širite protialkoholno glasilo, da zasine našemu ljudstvu — zlata doba treznosti!

IVAN KRONŠTATSKI UMRL.

Sloviti ruski pravoslavni duhovnik, Ivan Kronštatski, katerega je ljudstvo častilo kot nekakega svetnika ter je bil tudi zaupnik najvišjih krogov, je umrl. Ivan Sergijev je bil leta 1829 rojen kot sin ubožnega vaškega duhovnika v severnih pustinjah gubernije Arhangelsk. Kakor je zahtevala navada, je bil odločen in vzgojevan za očetov poklic; našel je skromno izobrazbo najprvo v neki župni šoli arhangelski in potem v krajevnem duhovniškem zavodu. Odtod pa so ga višji poslali na duhovniško akademijo v Peterburg. Takoj, ko je končal študije, se je oženil s hčerko nekega duhovnika, ker pravoslavna cerkev ne trpi nobenega neoženjenega duhovnika izpod 40 let starosti. Kmalu nato je dobil mesto v cerkvi sv. Andreja v Kronstatu, kjer je ostal do smrti. Tu je začel razvijati obširno socialno delo na polju dobrodelnosti, ki je njegovo ime zaneslo po vsej prostrani Rusiji, da, po vsem svetu, in ki je v priprostem ljudstvu vzbudilo zanj pravo svetniško češčenje.

Naročajte „Slovenca“! Kjer eden ne zmore naročnine, naj se jih naroči več skupaj!

Dnevne novice.

+ **Vse zaupnike S. L. S.** prosimo nujno, naj vsak pridobi vsaj enega novega naročnika »Slovencu«. Naj bi tudi vsak naročnik »Slovenčev« med svojimi prijatelji opravil to delo! Ako bi vsak drugi naš somišljenik šel na delo za največje razširjenje »Slovenca«, tedaj bi dobili list, ki bi vsakega popolnoma zadovoljil. **Kdor še ni pridobil ob novem letu nobenega novega naročnika »Slovencu«, naj to stori takoj!** Krščansko-socialni Nemci na Koroškem z živahno agitacijo vzdržujejo velik dnevnik »Kärntner Tagblatt«, štajerski še večji »Grazer Volksblatt«, »Slovenec« pa že v dosedanjem svojem obsegu služi vsem Slovencem na Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem in Slovenci vseh slovenskih dežela ne bi mogli povzdigniti »Slovenca« do večje popolnosti? Treba je le večje živahnosti pri agitacijskem delu za vseslovenski dnevnik. Vsak, ki pošteno misli, naj stori svojo dolžnost. **Še enkrat nujno prosimo: Pridobivajte »Slovencu« novih naročnikov!**

+ **Javen ljudski shod v Trebnjem** za slovensko univerzo se vrši v sredo, dne 6. prosinca, ob treh popoldne v prostorih ljudske šole. Dolžnost vseh domačinov in okoličanov je, da se tega shoda gotovo udeleže!

+ **Za ljudski sklad** so darovali: Gg. dr. Krek 120 K, dr. Hočevar 60 K, Jaklič 60 K, Gostinčar 120 K, župana Rihar in Stanonik vsak po 10 K.

+ **Češkega ministra - krajana** izgovarja praška »Union« zaradi aktivacije tretjega nemškega deželnega šolskega nadzornika, češ, da glede na nečeške zadeve nima nobene kompetence. Če je res, zadosti žalostno; nemški minister se sme v vsako zadevo vtikati; glede na Ljubljano je Prade komandiral vso vlado, Schreiner pa je nameraval celo potovati v svrho vsenemške propagande v Trst in Opatijo, nasprotno pa mora po trditvi »Uniona« češki minister molčati in mirno gledati, kadar se godi Slovanom krivica. Toda za časa ljubljanskih dogodkov je župan Hribar javno zagotavljal, da sta se češka ministra v kronskem svetu odločno uprla nameri, da se nad Ljubljano proglasi izjemno stanje ter zapretila z demisijo, da se je nadalje le njima zahvaliti, da ni prišlo tako daleč. Na drugi strani pa prihaja »Union« s kategoričnim zagotovilom, da glede na nečeške zadeve češki minister-krajan nima nobene besede in veljave. Kaj je zdaj res ? Mi bi kmalu bolj verjeli »Unionu«, ker poznamo, koliko je mladočehom bilo mar za južne Slovane. O ustanovitvi nemškega šolskega nadzorništva za Kranjsko so se ministri posvetovali v ministrskem svetu, to stoji. Češki minister-krajan je takrat imel priliko, če drugega ne, zapretiti z demisijo, kajti to sredstvo mu je vedno na razpolago, če ima glede na nečeške zadeve kaj govoriti ali ne.

+ **Nekaj poka** v liberalni stranki in v njenih gospodarskih ustanovah. Nočemo več pisati, toda možje, ki poznajo stvari, ne obetajo nič dobrega. Če se uresniči vse, kar nekateri prorokujejo, bo uničena s tem cela liberalna stranka. Da ne more biti vse prav, kaže dejstvo, da so začeli mnogi hrbet obračati liberalcem.

+ **Goriški socialisti** so imeli te dni shode v Otaležu, Sovodnjah in v Solkanu. Po shodih govorita dr. Tuma in dr. Dermastia. Ti shodi imajo posebno namen organizirati kolportažo socialističkega tiska. To moramo vsekakor pribiti, da se ožive tudi naši somišljeniki in gredo na delo za krščanski tisk!

+ **Goriškemu liberalizmu** prede slaba na vseh straneh. En vzgled! Doslej je bilo skoro vse dijaštvo na Goriškem v liberalnem taboru. Toda liberalizem je tak revež, da ne more nikomur zadostiti s svojimi puhlimi besedami. Zato je velika večina dijakov danes v katoliškem ali pa v socialističkem taboru. Kat. akad. društvo »Danica« na Dunaju ima letos 7 članov in enega gosta z Goriškega, kar še nikdar ni bilo, odkar obstoji »Danica«. To je veselo znamenje za bodočnost! Tudi naraščaj obrača hrbet liberalcem, ki jih je vsled tega postalo strah. Zato so te dni pod vodstvom dr. Puca sklicali posvetovanje raznih liberalcev, kako dobiti mladino zopet v svoj tabor nazaj. Ne vemo, kaj so sklenili. Naj sklenejo karkoli, pomagalo ne bo dosti. Vse zapušča liberalce. Dijaštvo, mladina — naša bodočnost, gre proč od nijh; ali naj jim tlačani edino še kmet? Kmetje, proč z liberalizmom, četudi je oblečen v kmečke hlače! Proč tudi z agrarnim liberalizmom !

— **Šolske vesti.** Za suplentki ste imenovani: gdčna. Frančiška Maver za Godovič, gdčna. Ljuboslava Orehek pa za Škofjo Loko.

— **Socialnodemokratični dnevnik** »Il Lavoratore« v Trstu je prenehal. Kadar

se nabere zopet kaj drobiža, bodo socialni demokratje izdajali svoje glasilo dvakrat na teden.

— **Če se orožnike pošilja v Ljubljano...** Iz Novega mesta se nam piše: V nedeljo po Božiču je šel delavec pri g. Kasteficu v Kandiji domov. Biva na Trati pri Cikavi. Dobil je pri gospodarjevih potico. Mož, star, ves sključen, se vesel poda domov. Domu grede ga napadeta dva lopova: »Oče, ste li videli kaj žendarje?« — »Ne, so šli menda vsi v Ljubljano, gori je punt!« — »Kaj imate pod pazduho? Že veva, potico. Sem ž njo!« Vzela sta mu jo. Mož je prestrašen stal poleg lopovov. »Ne bojte se, oče, sedaj bomo jedli in pili!« Eden lopov stopi v hosto, prinese zelenko slivovke in malo steklenico. Pili so. Mož pravi, da je sicer prestrašen, a okrepčan šel domov, slivovka pa da je bila izvrstna.

— **Otvoritev gostilničarskega tečaja,** za katerega se kaže v gostilničarskih krogih izvanredno veliko zanimanje, se vrši v petek, 8. januarja t. l., ob pol 9. uri dopoldne v srebrni dvorani Grand hotela »Union« v prvem nadstropju. Pripravljalni odbor in načelništvo ljubljanske zadruge gostilničarjev in kavarnarjev bode pozdravilo oglašenih 22 udeleženk, ki pridejo deloma v narodni noši. Pri otvoritvi se bode razjasnil velik pomen tega tečaja, ki bo morebiti temelj stalni gostilničarski šoli v Ljubljani. K tej otvoritvi se vabijo vsi ljubljanski gostilničarji, dobro došli bodo tudi gostilničarji in gostilničarke z dežele.

— **Vsak vojaškotaksni obveznik** se ima tekom meseca januarja vsakega leta zglasiti pri županstvu, kjer ima svoje navadno ali stalno bivališče. Ta zglasitev se lahko opravi ob navadnih uradnih uran ustmeno ali pa pismeno z uporabo predpisanega zglasilnega obrazca. (V Ljubljani v mestnem vojaškem uradu, »Mestni dom«, I. nadstropje, vrata št. 1.) Kdor zglasitev opusti ali se prepozno zglasi, se kaznuje z globo do 50 kron, v slučaju neizterljivosti pa z zaporom do pet dni.

— **Čebelarska podružnica v Škofji Loki** ima svoj občni zbor na sv. Treh kraljev dan ob 10. uri dopoludne pri g. Ig. Guzeljnu (Balant). — Popoludne ob pol 4. uri pa ima občni zbor čebelarska podružnica za Medvode v šolskem poslopju v Preski. Na obeh shodih bo predaval zastopnik osrednjega čebelarskega društva iz Ljubljane o ustanovitvi čebelarske zadruge. Stvar je zelo važna, zato je želeti obilne udeležbe.

— **Pozor na love!** Dne 14. t. m. bo na dražbi lov občine Moste. Nemci bi ga radi dobili v roke.

— **Južna železnica nagaja.** Doslej se je na kolodvorih moka lahko iz železniških vozov izložila v štirih dneh, sedaj pa južna železnica zahteva, naj se to stori tekom 24 ur, kar je često naravnost nemogoče. Naj bi vendar južna železnica prenehala s takimi šikanami!

— **V Šmartnem pri Litiji** priredi slovensko katoliško izobraževalno društvo veselico v nedeljo, dne 10. t. m., popoldan ob 3. uri, v svoji društveni dvorani. Na vsporedu so nekatere pevske točke, šaljivi prizor »Jabolčna potica« in ponovila se bode igra »Sanje«. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo društvenega glasovirja, se bodo preplačila hvaležno sprejemala. Torej ljubitelji katol. izobrazbe, pridite v obilnem številu!

— **Roparji v Istri.** Iz Istre se nam piše: Dné 3. t. m. so roparji Gregi Pauletiču iz Kringe po dnevu na paši s silo ukradli vse ovce — 26 glav. Ovce je pasel sam, Grgo, prvi junak v župniji. Ko so se ovce malo od njega oddaljile, so roparji planili na nje, a drugi roparji so začeli streljati proti gospodarju ovac. Tako dolgo so proti njemu streljali, da so bile ovce odpeljane na varno mesto. Istega dne so tudi po dnevu na paši s silo vzeli vse ovce, 8 glav, Ivanu Prem Jurčevu. Ovce je pasel gospodar. Ako pojde tako naprej, kmalu ne bo več ene ovce v župniji. Nočni tatovi so postali dnevni roparji. Krive so tega dotične oblasti. Vse jim je ljudstvo javljalo, a zastonj. Orožniških postaj niso hotele pomnožiti; prodajo orožja niso hotele omejiti; tatove razorožiti niso hotele. Uboga Avstrija, ako ne more pomnožiti orožniških postaj v Istri! Vse tatove in roparje bi bilo treba postaviti pod policijsko nadzorstvo; vsaj so vsem znani ti ptiči. Naša inteligenca po mestih sanjari samo o naprednjaštvu. To vam je lepo naprednjaštvo, ako je med ljudstvom toliko roparjev in tatov. Vse ji gre po glavi, samo to ne, kako bi se prišlo v okom takim razmeram. Toliko se obsojajo v Istri kranjski »klerikalci«. No, ko bi se v Istri toliko delovalo za ljudstvo, kolikor delujejo kranjski »klerikalci« za svoje ljudstvo, bi bilo manj tatvine in ropanja. Ko bi se v Istri toliko žrtvovalo za ljudstvo, kolikor se žrtvujejo kranjski »klerikalci« za svoje ljudstvo, ne bi se Istra zvala tužna. Vsi, ki obsojate kranjske »klerikalce«, pojdite raje k njim v šolo, kako treba ljudstvo vzgojevati in organizovati. To bi mnogo več koristilo Istranom, nego obsojanje.

— **Regulacija plač in službe poštnih uslužbencev** se je izvršila zelo čudno in je med uslužbenci napravila precej vročo kri. Takozvanim certifikatistom se je pridejalo pet službenih let, med tem ko so stari uslužbenci prikrajšani v več slučajih za dva ali še več določenih starostnih plačilnih razredov. Uslužbenci sicer privoščijo vsakemu zboljšanje, vendar pa ni nikakor prav, da ima certifikatist, ki je po dvanajstih letih vojaške službe vstopil v poštno službo, 17 službenih let, med tem ko ima oni, ki služi 12 let pri pošti, zaračunjena le stalna službena leta. Vojaška in provizorična leta se niso tem ljudem nič uračunila, ne le samo to, temveč se jih je celo prikrajšalo v tem oziru, dasi morajo opravljati isti posel ali pa se jih devlje k težjemu in odgovornejšemu.

— **Izžrebane obveznice** bo kranjska deželna blagajna v Ljubljani izplačevala od dne 1. julija 1909. l. dalje v imenski vrednosti. Izplača pa jih tudi s kuponi vred tri mesece pred doteklim rokom proti plačilu 4 odstotne eskomptne pristojbine.

— **Črne zastave** so vihrale te dni v Gorici raz nekaterih hiš v znamenje žalosti nad grozno potresno nesrečo, ki je zadela južno Italijo. Gotovo tudi mi sočustvujemo z nesrečnimi ljudmi, ki jih je zadela taka nesreča; a zdi se nam vendarle, da so nekateri hoteli porabiti to žalostno priliko in pokazati z razobešanjem zastav, kako silno jih vleče srce tja preko črno-rumenih kolov.

— **Električna železnica v Gorici.** Iz Gorice: Tir za električno železnico je položen že davno. Železnica pa še danes ni stekla. Sedaj se nekaj govori, da steče kmalu. Dne 29. decembra je bila kolavdacija proge in prvi poskusi. Kakor zatrjujejo, se je vse obneslo povoljno. Radovedni smo, koliko časa bodo zopet odlašali, predno se otvori železnica. Upamo, da se to zgodi še ta mesec.

— **Zopet volitev v Istri.** Ker se je deželni poslanec Matko Mandič odreke! mandatu za okraj Volosko-Podgrad, kandidira politično društvo za Hrvate in Slovence v Istri v tem okraju pri dopolnilni volitvi, ki se vrši 7. t. m., dr. Ivana Poščića, odvetnika na Voloskem.

— **Pet jetnikov ušlo iz vojaških zaporov.** Iz vojaških zaporov, nahajajočih se v veliki vojašnici v Trstu, sta v soboto na skrivnosten način izginila dva jetnika. V nedeljo zjutraj so pobegnili trije. Ko se je jetničar podal v celico, je videl, da so bile tri postelje prazne. Skozi luknjo, predrto v steno, so omenjeni trije prišli v vsednjo celico, iz katere se pride v veliko sobano. Tu so s silo odtrgali ključavnico vrat in prišli na dvorišče, odkoder so potem splezali na ulico in zbežali. Doslej so bila vsa zasledovanja beguncev brezuspešna.

— **Umrl** je v Trstu trgovec in posestnik g. Fran Počkaj.

— **»Du bist ajn ezel!«** V čeških Budejovicah je v neki nemški šoli polovico čeških otrok. Učitelj je zato primoran skoro več češko govoriti, nego nemško. Nekega dne se prikaže v njegov razred nov učenec — Čeh, ki ni umel prav nič po nemško. Učitelj mu je jel urbijati v glavo nemščino. Narekoval mu je nemške besede in zahteval, da naj jih deček ponavlja. Seveda mu je trdo šlo. Zdajci zavpije učitelj nanj: »Du bist ajn ezel!« (Ti si osel!) — in učenec upiraje oči v učitelja ponovi: »Du bist ajn ezel!«

— **Vojak zabodel mladega delavca.** Na božični dan je v ulici S. Filippo v Trstu vojak lovskega batalijona, imenom Rudolf Budinja, star 21 let, zabodel Martina Hvala s Tolminskega, 26-letnega zavirača državne železnice. Zvečer je Hvala v večji družbi sedel v neki gostilni. Potem ko je družba odšla iz gostilne, se je zbrala tudi ta mala tovarišija Hvalova in napravila mali obhod po starem mestu. Vojak, ki je ravno tam govoril z neko vlačugo, je, ne da bi se znalo iz kakšnega vzroka, z golim bajonetom planil proti prihajajoči družbi. Pri tem je Hvalo ranil s tako močjo, da se je isti kmalu zgrudil mrtev na tla. Aretiranec, ki se nahaja sedaj v rokah vojaške oblasti, se baje ne spominja ničesar in je dejal, da je storil omenjeni čin v pijanem stanju. — Truplo Hvale so prepeljali v mrtvašnico pri sv. Justu.

— **Kap zadela.** Uršula Trebušak, 70 let stara vžitkarica iz Podhruške, sodni okraj Kamnik, je šla dne 27. decembra t. l. okolu ene ure popoludne iz farne cerkve v Selu domu. Komaj da je stopila čez cerkveni prag, se je nezavestna zgrudila. V tem stanju našel jo je ondotni župnik in povzročil, da se jo je preneslo v mežnarijo, kjer je drugo jutro umrla, ne da bi bila prišla še k sebi. Zadel jo je mrtvoud.

— **Iz Mengša.** Dne 26. t. m. je priredilo Katol. slovensko izobraževalno in podporno društvo narodno igro »Nežka z Bleda«. Igra v petih dejanjih je dopadala občinstvu; vsaj vsebina sama na sebi je bila lepa; nič manj je bila uprizoritev vsestransko aplavdirana; da, konečno se je zahteval »bis«. Pridejan je bil komičen prizor, v kojem se je občinstvo dovolj nasmejalo. Videlo se je, da so bile vloge v dobrih rokah. Na zdar!

Štajerske novice.

š **Kako je v Ljubljani in kako na Štajerskem.** V Ljubljani so vse slovenske demonstrante vsi slovenski odvetniki brezplačno zagovarjali. Na Štajerskem pa imajo vodjo takozvane »Narodne stranke«, ki pri takih prilikah drugače »narodno« misli. Radi napada na nemško šolo v Sevnici je bil, kakor smo poročali, obsojen ljubljanski plakater Smole na tri tedne. Smole je dokazal, da je bil do skrajnosti pijan in zato je bil obsojen le radi izgreda, povzročenega vsled pijanosti. Zagovarjal ga je dr. Karlovšek iz Celja. Sedaj je pa dr. Karlovšek Smoleta iztožil in mu vse prodal. Smole sedaj nima nič. Pa ne, da bi dr. Karlovšek to, kar je od Smoleta dobil, dal za »radikalni« »Narodni Dnevnik«. Živel tak — »radikalizem«!

š **Proti nemškim nakanam.** Iz Rečice sta bili te dni odposlani na Dunaj naslednji brzojavki: Naučno ministrstvo, Dunaj. Trška občina Rečica ob Savinji ogorčeno ugovarja proti samovoljnosti preminulega ministra Marcheta ustvariti nepotrebnega okrajnega šolskega nadzornika nemškim šolam slovenske Štajerske. Nasprotno temu na dnevni red: Slovenske srednje šole in vseučilišče! Preziranja je dovolj! Vsaka sila do vremena. — Druga brzojavka se glasi: Naučno ministrstvo, Dunaj. Slovensko katoliško politično društvo Rečica protestira proti nepostavni nakani Marcheta ustanoviti za spodnještajerske nemške šole nemškega strankarskega okr. šolskega nadzornika. Ljudstvo govori!

š **Smrtna kosa.** Iz Rogoznice pri Ptuju se nam poroča: Dne 31. grudna 1908 je umrl tukaj kmet Franc Molek, obče spoštovan mož, vzorni katoličan in zaveden Slovenec. Svetila mu večna luč!

š **Tragična smrt.** Gimnazijec Alfred Brand iz Beljaka je bil mesečen. Te dni je v Gradcu ponoči v takem stanju plezal iz svoje sobe po strelovodu. Nakrat je izpustil strelovod iz rok ter padel s četrtega nadstropja. Obležal je na tlaku z razbito glavo mrtev.

š **Umrl** je v Šoštanju mesar in posestnik F. Breznik, v 34. letu svoje starosti. Ranjki je bil hud nemškutar.

š **Poročil** se bo v Šoštanju g. Josip Ledenik, učitelj pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu z gdčno Milko Rajšterjevo.

š **Odvetniški uradnik aretiran.** V Celju so zaprli odvetniškega uradnika g. J. Vodeba. Poneveril je neki stari ženici na Teharjih hranilno knjižico, glasečo se na 150 kron.

Znanost in umetnost.

* **Književna priloga današnji številki** nuja pregled slovenskih knjig, izdanih leta 1908. in spopolnuje »Katalog slovenskih knjig«, katerega je konec leta 1907. izdala »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. — Kdor želi imeti nekako bibliografijo slovenskih knjig, ki so še v knjigotržtvu, naj shrani kot dodatek k lani izdanemu katalogu tudi današnjo prilogo.

* **»Moderna kultura in morala.«** To razpravo dr. Ušeničnika v 3. zvezku »Časa« 1908., prinaša v prevodu »Hrvatstvo« z dné 2. januarja t. l.

DAROVI, POSLANI NAŠEMU UPRAVNIŠTVU.

Za obmejne Slovence: Mohorjani sv. Jakoba v Ljubljani 5 K 20 h. — Mohorjani v Barkovljah 15 K.

Hvala! Nabirajte povsod! Od vsakega omizja pošljite novoletni dar za obmejne Slovence!

Mohorjani! Vsak naj daruje nekaj vinarjev za obmejne Slovence. Častna dolžnost vseh poverjenikov »Družbe sv. Mohorja« bodi, da se to res izvrši!

Naročajte „Slovenca“! Kjer eden ne zmore naročnine, naj se jih naroči več skupaj!

Ljubljanske novice.

lj **Društvo rokodelskih mojstrov** je imelo v soboto dopoldne v dvorani Rokodelskega doma dobro obiskan društveni shod, kateremu je predsedoval g. Fr. Pust. Poleg razgovora o društvenih zadevah so bila na dnevnem redu razna vprašanja. G. državni poslanec dr. Ign. Žitnik je poročal o uredbi in delokrogu obrtnega sveta v trgovskem ministrstvu, g. Alojzij Stroj o peticijah, o katerih se je zedinilo društvo rokodelskih mojstrov in ki se odpošljejo deželnemu zboru, g. državni poslanec dr. Jan. Ev. Krek o dalekosežnem projektu, čegar uresničenje bo izredne koristi za ves obrtni stan, ker bo omogočilo znižati cene blagu, ki ga rabijo rokodelci, in g. župnik J. Kalan o vajeniškem vprašanju. Za prihodnje sestanke sta obljubila predavanje gg. državna poslanca dr. Ign. Žitnik in dr. Janez Ev. Krek.

lj **Predrznosti.** Pri okrajnem sodišču ljubljanskem je bil dolgo časa nalepljen samonemški pregled notarskih poslov. Ko je »Slovenec« to napadel, prilezla je na dan dvojezičnost, sedaj je pa nakrat slovenski del nekdo iz zlobnosti, ali pa vsled višjega naročila prelepil z nekim ediktom. Bomo kmalu videli, kako je! — Pasji kontumac za ljubljansko okolico je na magistratni deski razglašen s samonemškim razglasom in s podpisom g. Vončine.

lj **Umirovljen** je na lastno prošnjo višji računski svetnik in predstojnik računskega oddelka tukajšnjega finančnega ravnateljstva g. Anton Svetek. Tem povodom je cesar g. Svetka odlikoval z naslovom računskega ravnatelja.

lj **Odpoklican** je iz Novega mesta od okrajnega glavarstva k finančnemu ravnateljstvu v Ljubljani g. Ant. Svetek ml.

lj **Veselica podružnice društva državnih slug v Ljubljani,** ki se vrši v veliki dvorani hotela »Union«, dne 23. t. m., obeta čim dalje več zanimanja, sosebno ker je prevzelo p. n. državno uradništvo pokroviteljstvo ter je isto izvoljeno tudi v častni veseliški odbor. S tem je osigurjeno za izvanredni mikavni veseliški spored ter za obilno zabave. Opozarja se še enkrat slavno občinstvo na to veselico, da se je z ozirom tudi na dobrodelni namen udeleži v obilnem številu. Predprodajo vstopnic po le 1 krono prevzeli so iz prijaznosti g. Jakob Zalaznik, slaščičarna in kavarna na Starem trgu in g. trafikantinja v hotelu »Union«.

lj **Kam v soboto zvečer?** V soboto zvečer je zbirališče vseh, ki ljubijo dobro in pošteno zabavo v »Unionovi« dvorani, v kateri priredi veselico delavstvo tukajšnje tobačne tovarne.

lj **Ogenj v hotelu pri Maliču.** Danes zjutraj okoli 4. ure se je v Maličevem hotelu v sobi v tretjem nadstropju, kjer ložira gledališki igralec Viljem Poumann, začelo silno kaditi. O tem obveščeni stražnik je takoj poklical oddelek prostovoljnega rešilnega in gasilnega društva, ki je storil vse potrebno, da se ogenj ni razširil. Tlela je pri peči lesena in le za silo obzidana stena in bi bil ogenj lahko postal usoden, ako bi ga še pravočasno ne bili opazili in tako hitro zadušili. Stena je brzkone začela tleti od preveč zakurjene peči. Lastnik hotela g. Deghenghi ima kakih 100 K škode in je bil zavarovan.

lj **O g. Berbiču** še ni definitivnega potrdila, da bi bil mrtev. Policijskemu ravnateljstvu še ni nič znanega o njegovem samomoru.

lj **Iz pisarne slovenskega gledališča.** V sredo sta zopet dve predstavi: popoludne romantični igrokaz »Grof Monte Christo«, zvečer pa je zadnja predstava Zajčeve opere »Zrinjski«. — Pripravljajo se opera »Werther«, opereta »Giroflé-Giroflá« ter igrokaz »Zaklad« (izvirna drama) in »Simona« (franc.)

lj **V šentpeterski fari** je bilo lansko leto rojenih 482, umrlo jih je 387; oklicev je bilo 205, porok pa 189.

lj **Surovost častnikova.** Prizor z Martinove ceste. Piše se nam: Ko se peljem danes, 4. januarja, okrog četrt na devet zjutraj iz Tomačevega, pride nasproti četa 27. polka in oddelek domobrancev. Ker se vojaki nikamor ne ognejo, je moral voznik peljati kar po sredi ceste, da so bili potem vojaki primorani se na obe strani umakniti. Tedaj pa se obrne oficir na konju in začne vpiti: »Wenn mir noch so einer direkt in den Zug hineinfährt, haut ihm den Schädel ein, verflucht . . .« Ali se ne pravi to svojih ljudi hujskati k napadom? Nekaj prej je pa bilo, ko je tudi peljal voznik duhovna domov in se je hotel vojakom ogniti, pa se tudi nikamor ni mogel. Tedaj pa je poveljnik vpil na vojake: »Ali se ne morete ogniti? Kaj pa hodite kakor krave.« Kdo je torej dolžan se umakniti? Priča na razpolago.

lj **Hči Prešernovega prijatelja — »Südmarki«.** Nedavno je umrla v Ljub-

ljani soproga majorja g. Pfeiferja, hči — Prešernovega prijatelja Kastelica, ki je izdajal »Čebelico«. Zapustila je vse svoje premoženje 36.000 kron »Südmarki«. Izvrševalec oporoke je bil dr. Ambroschitz. Javna razprodaja ni bila nikjer objavljena; kar zbrali so se nekega dne Ambroschitzev koncipijent dr. Leskovitz kot prodajalec, potem dr. Binder, gospa dr. Höglerjeva, urar Meisetz, uradnik kranjske hranilnice Černe kot Südmarkin »Schatzmeister« in drugi taki »znani« ter pokupili brez dražbe ostalino, ki je poleg denarja in vrednostnih papirjev obstajala v bogati knjižnici in različnih zbirkah kranjskih starin kakor majolik, starokranjskem izrezljanem pohištvu itd., kar ima vse trajno vrednost in bi gotovo obogatilo naš muzej. Kastelic ima za slovensko književnost izza časa »Čebelice« svoje zasluge in bi se iz njegove zapuščine gotovo dobile kaj vredne stvari, morda rokopise in drugo. Toda naši ljubi Nemci so si vse lepo razdelili ter tako skrbno prikrivali dan razprodaje, da noben Slovenec ni mogel ničesar izvedeti. Le neka sorodnica Kasteličeva, ki je Slovenka, je slučajno izvedela za dan razprodaje ter tudi kupila večji del Kasteličeve knjižnice, ki je pa zdaj na prodaj in kakor se čuje iz nemških krogov, jo misli kupiti pl. Radics-Škoda bi bilo še za to ostalino, ko se nitr ne ve, kaj je vse v knjižnici, zato opozarjamo slovensko javnost, naj se pobriga za nakup te knjižnice. Naslov sedanje lastnice pove uredništvo.

lj **Na okrajnem sodišču v Ljubljani** je od Novega leta predstojnik nadsvetnik Andolšek, mož rodom in po mišljenju Slovenec, ki pa ima nemško rodbino in je bil v demonstracijskem senatu. Dosedanji predstojnik g. svetnik Einspieler je bil na potu nemškemu »Volksratu«, ker je bil varuh slovenskih pravic ter je premeščen k senatu deželnega sodišča. Kazenski oddelek bosta vodila svetnik Potrato in okrajni sodnik dr. Mohorič. Civilni sodniki ostanejo Zotmann in Žebre, izvršilni oddelek obdrži dr. Papež, otroško varstvo Milčinski, izvensporni oddelek pa Bulovec.

lj **Absolvirani tehnik Avrelij Kobal** je vstopil pri deželni vladi kranjski kot praktikant v stavbenem oddelku.

lj **Vojak in civilist.** Sinoči sta v neki gostilni v Zeleni jami skupno popivala neki železniški delavec in neki topničar. Prvemu je dišala vojaška suknja, topničar bi se pa menda rad otresel nepriljubljenega »Waffenrocka«. In ustregla sta drug drugemu brez posebnih ceremonij. Civilist je postal vojak, vojak pa civilist. Takoj je zapustil na novo pečeni bojevnik gostilno in kolovratil v mesto, kjer ga je prijela vojaška patrulja in odvedla v topničarsko vojašnico. Ko se je potem v vojašnici z neznancem zagonetka razvozljala, so ga izročili policiji, pravega vojaka, tedaj še civilista, pa je zasačila tudi vojaška patrulja ter ga oddala v vojašnico. »Špas« bode menda drag.

lj **Ponesrečeni mizar.** Arhar Lovrencu, mizarju pri Mathianu, je včeraj odtrgalo na levi roki štiri prste.

lj **Otrokom brez doma** in takim, ki jih je bilo zaradi preteče nujne nevarnosti takoj odvzeti njihovim svojcem ali rejnikom, je do tedaj, da se jim je našlo drugo oskrbno mesto, vsikdar drage volje nudila začasno zavetišče tukajšnja Elizabetna otroška bolnica, kadarkoli je bila v to naprošena od varstvenega oblastva. V priznanje temu in v delno pokritje stroškov je nakazalo »Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb« imenovani bolnici 150 K.

lj **Prazen strah.** Sinoči okoli pol osme ure je padel pred Schmittovo trgovino nekemu kmečkemu fantu na tla zavitek pokalnih žabic, vsled česar so se bile vnele in razletele z močnim pokom. Radovednega občinstva se je takoj mnogo nabralo in ko se je prepričalo, da je bil to prazen strah, se je zopet razšlo. Dognano je, da fant tega ni storil namenoma, marveč se je bilo to zgodilo le po njegovi neprevidnosti.

lj **Reven dijak,** vešč laščine, in bi prevzel pouk, zglasi naj se v našem uredništvu.

Širite, naročajte „Slovenca"!

Japonci in tuji jeziki. Menda na celem svetu se prebivalci tako ne učijo tujih jezikov, kakor na Japonskem. Tujih jezikov se sicer ne naučijo temeljito, toda vendar toliko, da morejo v njih brez velike težave izraziti svoje misli. Zlasti se pa učijo le-teh treh jezikov: angleško, francosko in nemško. K ruskemu jeziku so začeli Japonci obračati svojo resno pozornost šele po japonsko-kitajski vojski. Do te dobe je bilo pa tudi učenje tujih jezikov sploh samo slučajno. Po ti vojski pa se je postavilo na racionelno podlago in jele so se otvarjati šole za tuje jezike. Na čelu teh šol stoji tokijska normalna šola tujih jezikov, kjer se predava angleški, francoski, nemški, ruski, laški in španski jezik. Tečaj je dveleten. Poduk v tej šoli je tako dobro urejen, da že učenci v dveh letih dobro govore v dveh izmed teh jezikov. Med učenci te šole nahaja se mnogo častnikov, ki se učijo zlasti pridno ruskega jezika. Ker so dopoldne v službi, obiskujejo to šolo zvečer. Omeniti treba, da Japonska strogo opazuje, ako se Rusi učijo japonskega jezika in vsak njihov korak posnema. Tako na primer, ko je Rusija otvorila vojaški vzhodni zavod, Japonci so takoj ustanovili šolo ruskega jezika v Curugu in vojno ministrstvo pošilja vsako leto na tokijsko univerzo na svoje stroške pet mladih častnikov, ki dovršivši univerzo morajo predavati ruski jezik v vojaških krogih. Japonci pač dobro poznajo, kakšno značilno važnost ima znanje tujih jezikov, zato ne štedijo denarja, ne truda, da se jih naučijo.

Telefonska in brzojavna poročila.

NAPETOST MED AVSTRIJO IN SRBIJO.

Dunaj, 5. januarja. Avstro-ogrski poslanik grof Forgach se šele danes poda v srbsko zunanje ministrstvo zahtevat od predsednika vlade Milovanovića pojasnila. Avstro-ogrski diplomatični krogi bodo počakali na odgovor in šele ureditli svoje nadalnje postopanje.

Zagreb, 5. januarja. »Obzor« trdi, da je srbska vlada sklenila, da ne ugodi zahtevi Avstro-Ogrske, da Milovanović ne prekliče svojega govora ter da je Srbija pripravljena (?) na vsako eventualnost.

ZBOROVANJE ČEŠKE AGRARNE STRANKE.

Praga, 5. januarja. Tu se vrši danes zborovanje češke agrarne stranke z ozirom na sklep Nemcev, ki so sklenili obstruirati v češkem deželnem zboru. Skoro gotovo bo obveljala parola: Brez češkega deželnega zbora ne bo državnega zbora.

ODSEK ZA SPREMEMBO DRŽAVNOZBORSKEGA POSLOVNIKA. — ZASEDANJE DRŽAVNEGA ZBORA.

Dunaj, 5. januarja. Odsek za spremembo državnozborskega poslovnika bo zboroval 18. do 19. t. m., da zasliši dr. Steinwendrov referat. Tako sta se zmenila načelnik odseka dr. Fuchs in dr. Weisskirchner. Z ozirom na to se prične zasedanje državnega zbora šele dne 20. t. mes.

GROF STERNBERG ODLOŽI MANDAT.

Praga, 5. januarja. V svojem listu »Lid. Listy« izjavlja grof Sternberg, da po sprejemu starostnega zavarovanja odloži mandat. Ostro napada Hrubana.

ISTRSKA IZLOŽBA.

Trst, 5. januarja. Obe narodnosti priredita leta 1910 istrsko izložbo.

AVSTRIJA IN OGRSKA.

Dunaj, 5. januarja. Ogrski ministrski predsednik dr. Weckerle se je danes pripeljal sem ter bo od cesarja jutri sprejet v avdijenci. Weckerle ostane na Dunaju dva do tri dni. Od ogrske strani se proglaša, da se v tej avdijenci nikakor ne bo odločilo v vojaških ali bančnih zadevah in da ima potovanje Weckerlevo na Dunaj le namen, izročiti vladarju in avstrijskim ministrom novoletna voščila ogrske vlade. Obenem bo dr. Weckerle naznanil, da bo v prihodnjem zasedanju državnega zbora predložen normalni in ne zvišani rekrutni kontingent.

ANGLEŠKI KRALJ V BEROLINU.

Berolin, 5. januarja. Angleška kraljeva dvojica pride v Berolin 9. februarja. Avstrijski in nemški diplomatični krogi pripisujejo temu prihodu veliko važnost, ker je Nemčija v konferenčni zadevi na strani Avstrije.

ČUDNA POROČILA IZ SRBIJE.

Belgrad, 5. januarja. Neki tukajšnji diplomat je izjavil, da pomenja resolucija skupščine toliko kakor napoved vojne. Vojna pa še ne napoči. Ko se bo pa Srbija videla zapuščeno od vseh velesil, si bo premislila korak v grob. — »Trgovinski vestnik« piše: Če ne bodo velesile takoj vplivale na Avstrijo v smislu srbskih zahtev, srbska vlada ne bo mogla zabraniti delovanja srbskih band, ki bodo metale bombe tudi na — Dunaju! Skopljanski srbski odbor pošilja mlade ljudi preko Bolgarije v Srbijo, od koder vdero v Bosno in Hercegovino.

NESREČA V ITALIJI.

Rim, 5. januarja. V Messini in Reggiju se še vedno ponavljajo sunki. Nekaj zidov se je zopet zrušilo. Ljudje, ki so ostali živi, se vsled novih sunkov obnašajo kot bi bili besni.

Rim, 5. januarja. V kleti trgovske banke so našli tri pobegle kaznjence mrtve. Mnogo zlata manjka. Našli so še 20 milijonov. Depozite »Italijanske banke« so rešili, da niso zgoreli. Messinska cesta je polna morskih volkov.

Milan, 5. januarja. V Messini so roparji ukradli ves kronski zaklad, vreden več milijonov lir. Rešene so samo tri vreče.

ŠEST DNI ZASUTA — ŽIVA.

Rim, 5. januarja V Mesini so po šestih dneh odkopali živega nekega duhovnika, v drugi hiši pa neko starko, tudi živo.

NOVI DAROVI.

Rim, 5. januarja. Kongres Zedinjenih držav je dovolil za žrtve potresa dva in pol milijona frankov, severoameriški »Rdeči križ« je nabral 1,282.500 lir, tretja zbirka v Parizu znaša 456.612 frankov. Knez v Monacu je daroval 10.000 lir, angleški prvi minister 12.500 frankov, londonski Stock-Echange je izplačal 65.000 lir, mestni svet v Lvovu je daroval 2.000 kron, mestni svet v Spljetu pa 500 kron.

JUNAŠKA KRALJICA.

Rim, 5. januarja. Italija občuduje junaštva kraljice. Ko je stregla ranjencem na neki ladji, priletel je na ladjo neki blazni človek in kričal: »Nesreča je tolika, da še mi umrimo!« To je na neko ranjenko tako vplivalo, da je hotela skočiti v morje. Kraljica jo je zadržala. Blazni se je z glavo z vso močjo zaletel v prsi kraljice, da je kraljica krvavela iz ust, a kljub hudim bolečinam je kraljica dalje stregla ranjencem.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 4 januarja

Pšenica za april	12 77
Pšenica za oktober l. 1909.	10 92
Rž za april l. 1909.	10 21
Oves za april	8 70
Koruza za maj l. 1909	7 30

Efektiv 5 višje.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306·2 m, sred. zračni tlak 736·0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24 urah v mm
4	9. zveč.	750·8	- 6·5	brezvetr.	jasno	
5	7. zjutr.	49·7	— 8·6	sl. sever	megla	0·0
	2 pop	48·8	— 6·8	sl. jug	„	

Srednja včerajšnja temp. — 4·5°, norm. — 2·7°.

29 **Zahvala.** 1—1

Ob smrti našega ljubega soproga, oziroma očeta, starega očeta in tasta, gospoda

Matevža Erbežnika

so nam od raznih strani izkazovali ljudje mnogo iskrenega sočutja in sožalja, ki nam je bilo v veliko tolažbo ob tej bridki izgubi.

Zahvaljujemo se torej vsem, ki so dragega rajnika spremili na zadnji poti ali darovali vence, sploh vsem, ki so kakorkoli lajšali našo bolest.

V Ljubljani, 4. januarja 1909.

Žalujoči sorodniki.

Išče se samostojna

kuharica

25 z večletnimi spričevali 1—1

Ponudbe pod naslov: „poštni predal št. 29. Ljubljana". ::

Prodajalna in trgovina

ravno pred cerkvijo se odda.

26 Več upravništvo. 3—1

URA z verižico

za samo K 2·—.

Vsled nakupa velike zaloge ur, razpošilja šlezijska tovarna: 1 prekrasno pozlačeno, 36 ur idočo precizijsko-anker-uro z lepo verižico **za samo K 2·—,** kakor tudi s 3 letnim pismenim jamstvom. Pri nakupu 3 kosov cena **K 5·50,** 5 kosov **K 9·—,** Pošilja proti povzetju **prus.-šlezijska izvozna tvrdka.**

24 **A. GELB, Krakov 340.**

Za neugajajoče denar nazaj.

Išče se inteligentna

PRODAJALKA

z večletno prakso špecerijske stroke za fino trgovino v Ljubljani. Ponudbe na glavno pošto pod šifro **500** Ljubljana. 27 2—1

Eugen Müller

trgovec

Pia Bollaffio 23 1—1

zaročena

Trst 4. januarja 1909 Sp. Siška

Radi zvišanja voznine od strani c. kr. priv. južne železnice smo prisiljeni dvigniti ceno za 50 kg trboveljskega premoga v kosih za 2 vinarja.

22 2—1 **Zadruga trgovcev s premogom v Ljubljani.**

Specialitete modnih telovnikov! Frak, smoking in salonske obleke do najfinejše izvršitve v veliki izbiri v zalogi, kakor tudi bele in crêm suknene in svilnate bluze in krila za dame. **Cene čudovito nizke!** 28 3—1

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič

Ljubljana, Glavni trg 5.

Dostojnosti.

Dostojno piše zadnji čas slovensko vodivno časopisje in želeti je, da se to trajno ohrani. Vendar pa se zdi, da se nekaterim ljudem toži po tistih časih, ko se je razlivala gnojnica z vso primerno smrdljivostjo zlasti na verske naprave in krščansko misleče ljudi ter društva. Zlasti, odkar je «kulturno-bojna« sapa začela v nekaterih liberalnih krogih, ki se osredotočujejo okoli »Gorenjca« in »Notranjca«, ojstreje pihati, kalijo zopet žurnalistiške kalužnice v kotih omenjenih listov, kar dokazuje, da so nekateri mladi »inteligenti« popolnoma nesposobni bojevati se načelno in s kulturnimi sredstvi proti cerkvi in verstvu. Spričo tega je dolžnost poštenega slovenskega časopisja brez izjeme, da take pojave javno postavi na sramotišče, ker Slovenci, naj smo tega ali onega naziranja, ne smemo več trpeti, da bi vladal v našem časopisju ton, ki je nevreden kulturnega naroda. V božični številki »Notranjčevi« beremo n. pr. takoj na drugem mestu sledeče:

»Iz Žirov. Visoki kurs izobrazbe smo dosegli v Žireh, odkar imamo »Katoliško izobraževalno društvo« na Dobračevi. Le naj se skrijejo pred nami vsi učenjaki, doktorji in profesorji. Čujte in strmite! Člani našega izobraževalnega društva dobivajo poročila iz samih nebes. Tam nekje, baje v Hotedršici, živi živa svetnica, ki se vsaki dan zamakne v nebo ter prinaša poročilo z nebeškega dvora. In dični član katoliškega izobraževalnega društva J. Zajec je bil tam ter je sam na lastna ušesa slišal poročila iz nebeškega kraljestva in on to oznanja in predava to članom tega idealnega društva. In, o blagor ubogim na duhu! Ti člani bodo srečni, že na tej, koliko bolj pa še na onej zemlji, pardon v »raju«. Da v resnici je imelo čudovito hiter uspeh novo društvo. Mi že poprej nismo imeli teh ljudi za posebno razumne. Da da pa so zmožni takih budalosti, tega pa nismo mislili. Žalostno, pa vendar resnično. Ako živi bolehavo babše v Hotederšici in fantazira vsled duševne pohabljenosti verske blodnje, ni to nič posebnega. Da pa se dobijo ljudje, ki take izbruhe bolne domišljije imajo za sveto resnico ter isto še celo drugim oznajujejo, in to ljudje, ki stojijo na čelu »katoliškega slovenskega izobraževalnega društva«, je to vendar najjasneji dokaz, da je to v istini poneumnevalno društvo, kajti takih ljudij ne moremo več prištevati normalnim. Kaplanu Perku pa častitamo na uspehih. Le brez skrbi bodite, Perko, pravi poklic ste si izbrali. Pri tako neumnih ljudeh se Vam bo še vedno dobro godilo. Slovenci pa le hitro vsi v taka društva, pa molimo in se pripravljajmo na nebesa, kajti na zemlji kmalu ne bo več prostora za nas, ker nas bodo spodrinili drugi, naprednejši, razumnejši narodi, ki niso tako dostopni verskim blaznostim, kakor smo mi Slovenci!«

Sirovi ton in neumna vsebina tega dopisa dokazujeta, da se notranjsko liberalstvo ni še prav nič izmodrilo, drugega komentara pač ni treba. V Žireh imamo zdaj telovadski odsek, in naši mladeniči bodo že poskrbeli, da se iztrebijo take kužne gljivice, ki se pasejo še tupatam po našem ozračju.

Novo sankališče!

— **Zimski šport v Bohinjski Bistrici.** Pretečeno nedeljo se je v Bohinjski Bistrici slovesno otvorilo sankališče, ki ga je zgradila deželna zveza za tujski promet v bližini bohinjske postaje. Krasno urejeno sankališče, ki ga zaznamujejo velika bandera in nebroj malih zastavic, je delalo jako eleganten vtis. V paviljonu je bil prirejen bufet in zraven njega je bila postavljena vojaška godba 47. pešpolka, ki je bila naročena iz Gorice. Prišli so sankači iz Trsta, Gorice in posebno številno je bil zastopan ljubljanski športni klub. Otvoritev se je vršila ob pol 12. uri. Vse navzoče je pozdravil kot zastopnik deželne zveze g. dr. Krisper, ki je omenil, da je namen tega sankališča nuditi gostom zdravo in veselo zimsko zabavo, drug glavni namen pa je ta, da za zimski šport pridobimo Bohinju nove vire narodno-gospodarskih dohodkov. Povdarjal je, da je slava krasote obdajala Bohinj le poleti, ta slava bo pa obdajala sedaj Bohinj tudi pozimi, ko pokrivajo zemljo led in sneg. Tako bo imel ta Bohinj dvojno slavo. Zahvalil se je vsem podpornikom tega sankališča, ministrstvu za javna dela, ki je dalo subvencijo, dr. Rzihi, ki je izdelal glavne načrte, zahvalil se je dalje občini bistriški in županu g. Arhu, gospodarskemu odseku in načelniku g. Štendlarju, prometnemu društvu v Bohinju in predsedniku g. nadučitelju Humeku, posebno se je pa zahvalil gosp. župniku in deželnemu poslancu Pibru, ki je pravi steber narodno-gospodarskega napredka v Bohinju, ki je iz tega stališča tudi to podjetje krepko podpiral. Deželni zvezi sta se potem zahvalila župan Arh in nadučitelj Humek. Po končanih nagovorih je zaigrala godba triglavsko koračnico. Pokali so streli in dolga vrsta sankačev se je prikazala visoko gori v startu ter švigala v začudenje številnega občinstva s čudovito hitrostjo po sankališču. Popoldne so otvorili zgornje strogo športno sankališče, katero so člani ljubljanskega športnega kluba z veliko spretnostjo brez vsake neprilike prevozili ter se o športni vrednosti tega dela jako laskavo izrazili. S popoldanskimi vlaki so se pripeljali nadaljni sankači in gledalci. Zvečer se je razvila po raznih gostilnah živahna zabava, v veliki dvorani hotela »Triglav« je svirala vojaška godba in se je razvil tudi kratek ples. Pred odhodom Ljubljančanov se je izrekla zahvala ljubljanskemu športnemu klubu in njegovemu predsedniku g. nadinženirju Prelovšku, tudi navzoči župnik Berlic je napil ljubljanskim gostom ter obenem izrekel svoje priznanje in zaupanje deželni zvezi, katere previdno in premišljeno delovanje je Bohinju v veliko gospodarsko korist. Sledile so še druge napitnice in je le prenaglo prišla ura ločitve. Deželna zveza namerava sčasoma razširiti zimski šport v Bohinjski Bistrici s tem, da se vpelje tudi šport s skiji, da se napravi drsališče, kegljanje na ledu, vožnje s sanmi do Bohinjskega jezera in druge zimske slavnosti, od katerih bodo imeli tujci veselje in zabavo, domačini pa dobiček in dohodek. Omenjamo h koncu, da je deželna zveza izdala posebno brošuro »Sankanje in sankališče v Bohinjski Bistrici«, v kateri so navedena pravila sankanja, potrebna previdnost in pa razmere sankališča v Bohinjski Bistrici. Ta knjižica se dobiva za ceno 30 vin. pri deželni zvezi v Ljubljani ter bode posebno začetnikom dobro služila. Dostavimo še, da je sankališče v Bohinju tako previdno in pravilno izvršeno ter opremljeno, da lahko tekmuje z najboljšimi sankališči v Avstriji.

Po svetu.

Poljedelska šola v vlaku. Ameriška država Montana je v povzdigo gospodarskih razmer uredila poseben vlak, v katerem se nahaja predvsem voz za predavanja, potem knjižnica in pa voz z izvrstno urejenim hlevom, v katerem stoje najboljše krave-molznice. Vlak se ustavlja v posameznih krajih, ljudstvo pride na postajo in tu se vrši teoretičen in praktičen pouk.

Astronomično odkritje. Znani astronom, profesor P. Lowell, naznanja, da so njegovi pomočniki na zvezdarni v Flagstaffu, Ariz., pronašli na planetu Marsu vodeno paro, kojo je prav lahko meriti. Paro je lahko opaziti v spektru po posebnih črtah in iz tega je razvideti, da je na Marsu ravno tako vodena para, kakor na našej zemlji, dasiravno jo je le za petino toliko kakor na zemlji.

— **Meteorologični celoletni pregled.** Minolo leto 1908. je bilo srednje toplo in zelo suho. — Opazovanja na toplomeru dado povprek v Celsijevih stopinjah: ob sedmih zjutraj 5·43°, ob dveh popoldne 12·70°, ob devetih zvečer 8·24°, tako da znaša srednja zračna temperatura tega leta 8·79°. Vremenoslovci pa jemljo večerno temperaturo dvakrat v račun, potemtakem pa je srednja letna temperatura ¼ (7. uri, 2. uri, 9. uri, 9. uri) = 8·65°, za 0·36° pod dosedanjim normalom, ki znaša 9·01°; največ 32·0° dne 20. rožnika, najmanj — 14·3° dne 13. prosinca. — Opazovanja na tlakomeru dado 736·94 mm kot srednji zračni pritisk tega leta, za 0·94 mm nad normalom; najvišji 753·4 dne 16. listopada zjutraj, najnižji 714·0 dne 11. grudna zvečer. — Mokrih dni je bilo 113, padavina znaša vsega skupaj 1064·7 mm; največ 124·0 mm je padlo dne 15. velikega srpana, nečuveno veliko. Drugače je pa bilo leto zelo suho in sploh se je tožilo o veliki suši. Najbrž je vplivala jedna izmed zvezd repatic, katerih več so letos opazovali na zvezdarnah; svojo bližino je naznanjala tudi po večjih utrinkih, ki so se letos videli. Ta nebesna telesa, ki niso nič druzega nego po vulkanizmu razdrobljeni planeti, imajo ogromno veliko in žareče ozračje, katero, ako pride z zemljinim ozračjem, ki je tudi zelo raztegnjeno, v dotiko, velik del vlage nase potegne, vsled česar se padavina na zemlji izdatno krči. Naj se o tej hipotezi, ki jo nameravamo v daljšem spisu malo razširiti, sodi, kar se hoče, toliko je gotovo, da letos razmere v zraku niso bile normalne. — Megla je stala ob 92 dnevih.

— **Meteorologični mesečni pregled.** Minoli mesec gruden je bil večinoma čmeren in mrzel. Opazovanja na toplomeru dado povprek v Celsijevih stopinjah: ob sedmih zjutraj — 3·7°, ob dveh popoldne 0·8°, ob devetih zvečer — 2·6°, tako da znaša srednja zračna temperatura tega meseca — 2·4°, za 0·9° pod normalom; največ 3·8° dne 21., najmanj — 10·4° dne 8. zjutraj. — Opazovanja na tlakomeru dado 737·3 mm kot srednji zračni pritisk tega meseca, za 1·3 mm nad normalom; najvišji 748·0 dne 31. zvečer, najnižji 714·0 dne 11. zvečer. — Mokrih dni bilo je 11, med temi 9 snežnih; padavina, dež in sneg, znaša vsega skupaj 85·8 mm, največ 17·1 mm je padlo dne 19. in sicer snega. — Med vetrovi je prevladoval jugovzhodni (hrvaška burja); megla je stala zjutraj in večkrat tudi čez dan ob 12 dnevih. — Tekočega meseca prosinca pride luna dne 19. opoldne v zemljino bližino.

* **Antikvarične zanimivosti.** — V izložbi **»Katoliške Bukvarne«** opažamo sledeče za naše zgodovinarje in filologe zanimive antikvariške knjige, med njimi:

Schönleben: Carniolia antiqua et nova.

Erbhuldigungs - actus im Herzogtum Krain.

Dr. Gerber: Vindicae physico-medicae aurae labacensis.

Kopitar: Glagolita Clozianus.

Gerbez: Chronologiae medicae annus primus.

Pohlin: Kraynska grammatika.

Vodnik: Pozhetki gramatike.

Scopoli: Flora carniolica.

Schmigoz: Windische Sprachlehre.

Orožen: Celska kronika.

Gutsmann: Deutsch - Windisches Wörterbuch.

Veliko letnikov: **Sitzungsberichte d. k. Akad. d. Wissenschaften.**

* **Pouk zaročencem in zakonskim.** Sestavil Janez Zabukovec, župnik, 1907. Cena vezani knjigi 1 K 40 v. Opozarjamo zopet in vnovič na prekoristno knjigo, ki je našla javno in zasebno le priznanje in pohvalo. Izmed naših bogoslovnih mesečnikov je eden opozarjal na spretno obravnavo kočljive tvarine glede na pouk otrokov, drugi pa nasvetoval duhovnim pastirjem, naj imajo nekaj več izvodov Zabukovčevega **»Pouka« vedno na razpolago,** da jih dajo zaročencem, ki naj iz te knjige razun tega, kar čujejo pri izpraševanju, črpajo, kar jim je za novi stan potrebno. Ne glede na to, da Zabukovčev »Pouk« temelji na solidnih virih in dolgi duhovnopastirski izkušnji, se ozira tudi na najnovejši dekret »Ne temere«. Razun pri duhovščini, naj bi se »Pouk« udomačil tudi v vsaki pošteni slovenski hiši, da se bo vedel naš naraščaj pripraviti na zakonski stan, ki zlasti v modernem času zahteva vedno več resnobnosti in dolžnosti. Dobi se v **»Katoliški Bukvarni v Ljubljani«** ki da že pri vsakem šestem izvodu **enega zastonj.** Cena za vsak izvod 1 K 40 v.

* **»Duhovni Pastir«.** Urejuje Alojzij Stroj. XXVI. letnik. 1909. Celoletna naročnina s prilogama: **»Društveni govornik«** in **»Zbirka lepih zgledov«** vred znaša 8 K.

Oznanjevanje božje besede je poleg molitve poglavitna dolžnost duhovnika. Naloga **»Duhovnega Pastirja«** je, pripomoči, da bi se večne resnice vedno v lepi, vzvišeni vsebini primerni obliki razlagale in da bi verniki imeli od njih vedno večjo duhovno korist. **»Duhovni Pastir«** objavi v **XXVI. letniku:** 1. govore za vse **nedelje, zapovedane praznike** in kolikor mogoče tudi za **praznike cerkvenih patronov,** in sicer večinoma po **dva govora.** Poleg primernih dogmatičnih pridig bomo objavili homilije za one nedelje in praznike, katerih evangeliji v zadnjih letnikih »Duh. Pastirja« niso bili homiletično razloženi; 2. **postne pridige o sv. križevem potu** (spisal in govoril Iv. Baloh); 3. **razne priložnostne govore.** Posebno opozarjamo na nadaljevanje **govorov krščanskim materam o vzgoji,** ki so sestavljeni po naročilu presvetlega knezoškofa dr. A. Bonaventura Jegliča in izdelani po načrtu, ki ga je priobčil ljubljanski škofijski list (l. 1904, str. 57.) Pripravljenih imamo več govorov za **Marijine družbe, nagovore mladeničem** itd. Prve brezplačne priloge »Duh. Pastirja« — **Društvenega govornika** — je dovršen **I. zvezek** (240 str.) V prihodnjem letu pričnemo z drugim zvezkom. Več predavanj, ki obravnavajo jako važne tvarine, nam je že zagotovljenih, med njimi govori **o agrarnem vprašanju,** ki jih bode objavljal prof. J. Ev. Krek. Druge brezplačne priloge »Duhovnega Pastirja« — **Zbirke lepih zgledov** — smo letos izdali str. 81 do 112 III. zvezka. Za nadaljevanje imamo urejene že mnogo tvarine. Čim bolj se pomnoži število naročnikov »Duhovnega Pastirja«, v tem večjem obsegu bo mogoče založništvu dodajati priloge listu. V zalogi so še nekateri prejšnji letniki in se prodajajo po osem kron. **Novi naročniki** »Duh. Pastirja« pa dobe za izjemno **polovično ceno** (po 4 K) nekatere **starejše letnike,** ki so še na razpolago. Dosedanje priloge se dodajajo brezplačno le ob nakupu onih letnikov, katerim so bili pridejani kot priloge. Tržna cena jim je: **Obrambni govori** 80 v.; **Zakonsko pravo** 2 K; **Zbirka lepih zgledov** I. zvezek (str. 16+808) in II. zvezek (str. 28+792) po 6 K; **Jezusovo trpljenje in sedanji čas** 1 K 20 v. Naročniki »Duhovnega pastirja« pa dobe vse te priloge za **polovično ceno. »Dvojno kazalo«** prvih deset letnikov »Duhovnega Pastirja« (sestavil L. Škufca) in Dvojno kazalo drugih deset letnikov (sestavil V. Bernik) stane vsako po 1 K. **Naročnino** za »Duhovnega Pastirja« sprejema **»Katoliška Bukvarna«,** spise pa uredništvo. (Ljubljana, Semeniške ulice št. 4.)

Kdor

hoče sebe ali svoje otroke obvarovati

kašlja hripavosti, katara, zaslezanja katara v grlu oslovskega in dušljivega kašlja, naj si omisli zdravniško preizkušenih in priporočenih

Kaiserjevih karamel za prsa s tremi jelkami.

5500 notarijelno potrjenih spričeval o dobri kakovosti.

Zavoj 20 in 40 vin., škatlica 80 vin. dobivajo se: v Ljubljani: Lekarna pri „Orlu" pri železnem mostu, deželna lekarna pri „Mariji Pomagaj", M. Leustek; Ubald pl. Trnkoczy, Jos. Mayer, G. Piccoli, pri „Kroni" A. Bohinc, vogal Rimske in Bleiweisove ceste; Ivan Gjuričić v Metliki, Jos. Ancik, Ribnica, A. Roblek, Radoljica, D. Pirc, Idrija, H. Britof, Litija, E. Burdich, Šk. Loka, Hugon Roblek, Tržič, Karol Andrijanič v Novemmestu, Karol Šavnik v Kranju in Josip Močnik, lekarna pri „Sv. Trojici" v Kamniku. 3017 24—1

Stanovanje 3507 3—2

z 2—4 sobami **išče** mirna stranka **takoj** ali **pozneje.** — Ponudbe pod **A. S. I. Poste restante, Ljubljana.**

Dečka

lepega vedenja sprejme v pouk

Ivan Milavec

izdelovatelj orgelj v Ljubljani. 3433 3—3

Ilustrovani ceniki zastonj in franko

Ilustrovani ceniki zastonj in franko

Marijin trg štev. 1.

Največja zaloga najfinejših

barv

za umetnike, od dr. Schönfelda & Co.

Fine oljnate barve za študije, akvarelne trde in tekoče, tempera barve v tubah, pastelne barve. Raznobarvna kreda. Zlate in raznobarvne bronce. Pristno in kovinsko zlato, srebro in aluminium v listih. Štampilijske barve. Oglje za risanje. Raznobarvne tinte in tuši. Slikarsko platno in papir. Palete, škatlje za študije. Čopiči za umetnike, slikarje in pleskarje.

Najnovejši

slikarski vzorci in papir za vzorce po najnižji ceni, najnovejše in moderne **suhe, kemične, prstene in rudninske barve.**

Priznano najboljše in najizdatnejše

oljnate barve

za pleskarje, stavbne in pohištene mizarje in hišne posestnike itd.

priporoča

Adolf Hauptmann

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Prodaja najboljšega mizarskega

lima

po najniži ceni,

karbolineja

samo boljše vrste,

gipsa

alabastra in stukaturnega za pobarje in zidarje. 2961 1

Ustanovljeno 1832.

Zahtevajte cenike!

Ustanovljena leta 1854. **Prva domača slovenska pivovarna** Telefon št. 210.

G. AUER-jevih dedičev

Ljubljana, Wolfove ulice štev. 12, Ljubljana

2549 52—2

Priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem **svoje izborno**

marčno pivo v sodcih in steklenicah

Podružnice
Spljet, Celovec
- in Trst -
- Delniška glavnica -
- K 3,000.000 -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

priporoča promese na	**kreditne srečke**	K 20	žrebanje 2. januarja,	glavni dobitek	K 300.000
„ „ „	**srečke za regulacijo Donave**	„ 10	„ 2. „	„ „	„ 140.000
„ „ „	**ljubljanske srečke**	„ 7	„ 2. „	„ „	„ 40.000
„ „ „	**3% zem. kred. srečke**	„ 5½	„ 5. „	„ „	„ 100.000

Vse 4 promese samo K 40.

Vloge na knjižice in **na tekoči račun obrestuje po čistih 4½%**

Podružnice
Spljet, Celovec
- in Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -

Razpisuje se do 20. januarja služba drugega

cerkovnika.

Plača 760 K in prosto stanovanje. Neoženjeni, zlasti zmožni kakega rokodelstva naj se zglase osebno. 14 4—2

Mestni župni urad sv. Jakoba v Ljubljani.
Jan. Rozman
mestni župnik.

Slavnemu občinstvu, posebno pa prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojništvom priporočam svojo dobro nrejeno

podobarsko in pozlatarsko obrt

v Wolfovih ulicah št. 1
nasproti frančiškanske cerkve

ter vsa v vso to stroko spadajoča dela kot izdelovanje oltarjev, prižnic, tabernakljev itd. in zagotavlja kolikor možno umetno in fino ter trpežno izdelavo po lastnih in predloženih načrtih.

Cene zelo zmerne! Priznano dovršena dela!

466 Z odličnim spoštovanjem 52—41

Aleks. Götzl
podobar in pozlatar.

Ure! **Milko Krapeš** Gramofoni!

urar, Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3.

Priporočam svojo zalogo **zlatih, sreb. tula nikel. žepnih** in različnih **stenskih ur,** vsake vrste **budilk, zlate verižice, prstane, uhane, bisere z dragulji. Srebrno in iz kineškega srebra orodje.**

Gramofone in najnovejše slovenske plošče od K 3 naprej. Vsi tu navedeni predmeti se točno in po nizki ceni popravljajo. 2393 26

Staro zlato in srebro kakor tudi drago kamenje kupujem ali vzamem v zameno. Ceniki na zahtevo poštnine prosto.

Proda se zaradi bolezni takoj lepa

enonadstropna hiša

na **Jesenicah** Gorenjsko, 300 korakov od kolodvora, na najlepšem prostoru tik drž. ceste, z 2 vrtoma pri hiši, in z vsemi občinskimi pravicami. V hiši je dobro idoča **pekarna, prodajalna delikates** itd. in splošno točenje vina, piva in likerjev, z jako ugodnimi pogoji. Slovenski trgovec ali obrtnik, ki ga veseli Gorenjska stran naj te prilike ne zamudi, da ne pride v nemške roke. Pojasnila daje **Albin Hauptman,** na Jesenicah. 6 3—3

Ivan Jax in sin

Dunajska cesta 17, Ljubljana.

2832 52—1

Kolesa iz prvih tovarn Avstrije:
Dürkopp, Styria (Puch), Waffenrad.

Šivalni stroji

izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. **Vezenje** poučujemo brezplačno.

: Adlerjevi : pisalni stroji.

Ceniki zastonj in franko.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobotistil. sredstvo **Seydlin** Izdelovatelj *O. Seydl* Ljubljana, Špital.-Stritar. ul. 7 — Dobi se povsod

---

Enonadstropna hiša

na **Vrhniki št. 182,** pripravna za trgovino ali obrt, z dvema velikima kletima **se proda** pod ugodnimi pogoji iz proste roke. Več se poizve ravnotam. 3241 7

Steckenpferd-lilijno-mlčno-mil

Najmilejše milo za kožo.

67 40—40

Žrebanje že 21. jan. 1909

Jubilejne srečke

za vdovski in sirotinski zaklad „Eintracht".

2200 dobitkov **1 krona** 2200 dobitkov

Glavni dobitek

25.000

kron vreden

Dobe se v c. kr. tobakarnah, loterijah, poštah, menjalnicah i. t. d. 3489

Od 25. dec. 1908 do 25. jan. 1909

prodajam v Šolskem drevoredu **na svojih stojnicah na levo od jubilejskega mostu**

prima slanino

brez kože, od prašičev iz **lastnih pitališč.**

I. vrste kg. 1·50 II. vrste kg. 1·30

Meso istih prašičev

I. vrste kg. 1·40 II. vrste kg. 1·20. 3098 (35)

Elija Predovič.

Dr. Ivan Hubad

okrožni zdravnik
v Škofji Loki

: uljudno naznanja da :

ordinira vsak dan od pol 9. do 11. ure dopold.

na Glavnem trgu.

16 3—2

Na prodaj je iz proste roke

večji MLIN

ob Krki z vsem ostalim posestvom. Več pove naše upravništvo. 21 3—3

Mlad pisarn. solicitator

popolnoma izvežban v malem konceptu, želi vstopiti takoj ali s 15. januarjem kot solicitator ali konceptni uradnik v odvetniško ali not. pisarno. Ponudbe pod **„pisarna"** na upravništvo „Slovenca". 20 2—2

Velika zaloga raznih 2267

slovenskih plošč in gramofonov

ceniki od gramofonov in plošč na razpolago.

Fr. P. Zajec
urar in optikar
Ljubljana,
Stari trg, štv. 26.

GOSPODIČNA

iz boljše krščanske hiše, srednje starosti, poštena, vajena doma v trgovini, in drugje 6 mesecev, zmožna obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi, zna dobro šivati, želi vstopiti **kot praktikantinja v trgovino z mešanim blagom,** ali v kako drugo trgovino. Naslov pove uprava lista. 18 2—2

Kontoristinjo

Slovenko z mesečno plačo **90** K in s povrnjeno vožnjo

3445 **sprejme takoj** 3—2

Vydrova tovarna hranil Praga VIII.

Delniška družba **združenih pivovaren** Žalec in Laško

priporoča svoje izborno pivo.

Specialiteta: **„Salvator"** (črno pivo a la monakovsko). — Zaloga **Spodnja Šiška** (telefon št. 187).

Pošiljatve na dom sorejema restavrater „Narodnega doma" g. Kržišnik. (Telefon št. 82.)

Podružnice:
Praga z menjalnicami: Graben 15, Mala stran, Mest. ulica 17, **Baden, Brno, Češka Lipa, Češka Kamnica, Moravski Zumberg, Mödling, Novi Jičin, Plzen, Zvitava in Liberce.**

Menjalnice na Dunaju:
I. Wollzeile 10, Taborstrasse 4, III. Ungargasse 77 (vogal Rennwega), III. Löwengasse 27, IV. Wiedner Hauptstrasse 12, V. Schönbrunnerstrasse 88 a, VI. Gumpendorferstrasse 22, VII. Mariahilferstrasse 70, VIII. Lerchenfelderstrasse 132, IX. Alserstrasse 32, XVIII. Währingerstrasse 82, XIX. Döblinger Hauptstrasse 83, XIX. Hauptstrasse 32.

Menjalnična delniška družba

„MERCUR"

DUNAJ, I., Wollzeile 1.

Akc. kapital K 20,000.000. Res. zaklad K 8,000.000.

Najkulantnejši

:: nakup in prodaja ::

vseh vrst rent, državnih papirjev, akcij, prioritet, :: zastavnic, sreč, deviz, valut in denarja. ::

:: Zamenjava in eskomptiranje ::

izžrebanih zastavnic in obligacij, sreč in kuponov.

Izdajatelj: Dr. Ignacij Žitnik. Tisk: »Katoliške Tiskarne«. Odgovorni urednik: Ivan Štefe.